Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 146 | Łódź, Czwartek, 25 czerwca 1931 r. | ניינטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דאָנערשטאָג י׳ תמוז תרצ״א | № 146

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

א הלוואה פון 3 מיליארד דאָלאַר

בעדייט פאַר אייראָפּאַ פּרעז. הובערס מאַראַטאָריום-פּלאַן

ארעסטאַנטען-בונט אין דראָהאָביטש

בערלין, 24. (ספ. טעל.) אין אַלע ציימונגען ווערט מיט אונגעהויערער פעראינטערעסירונג בעהאַנדעלט דער מאָראַטאָריום-פּלאַן פון פּרעז. הובער, און אומעטום ווערט אונטערגעשטראָכען אַז די דורכפירונג פון דעם דאָזיגען פּלאַן וועט האָבען אַנ׳אונגעהייערע בעדייטונג פאַר אַ קאַרדינאַלער עגדערונג פון דער קאַטאַסטראָפאַלער ווירטשאַפטס־לאַגע פון דער וועלט ובפרט פון אייראָפּאַ.

עס ווערט אַרויסגעזאָגט די מיינונג, אַז דאָס מאָראַטאָריום וועלן מ׳זאָל עס קאַלקולירען אויף ממשותדיגע ציפערען האָט עס די בעדייטונג פון אַ 3 מיליאַרדען־הלוואה פאַר אייראָפּאַ.

וואַרשאָ, 24. (ספ. טעל.) אין די היגע מאָסגעבענדע קרייזען קאָמענטירט מען מיט גרויס צופרידענהייט דעם אַמעריקאַנישען מאָראַטאָריום־פּלאַן הגם פּוילען איז קנאַפּ וואָס פער׳חוב׳ט אין די פּאַריזער אייניגטע שטאַטען.

דאָס מאָראַטאָריום קאָן אבער האָבען אומדירעקט אַ גרויסע פּאָזיטיווע בעדייטונג אויף פאַר פּוילען.

שוין פעסטגעשטעלט דער ענטפער

פון דער פראַנצויזישער רעגירונג אויף פּרעז. הובערס פּלאַן

פּאַריז, 24. (ט) דער פראַנצויזישער מיניסטערראַט האָט היינט פאַרמיטאָג אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ אונטער דעם פאָרזיץ פון מלוכה־פּרעזידענט עס איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע, ווי־אַזוי ס׳זאָל געענטפערט ווערען אויף הובערס פאָרשלאָג.

פּאַריז, 24. (ט) איינס אַ זיגער איז אפיציעל בעקאַנט געוואָרען אַז דער פראַנצויזישער מיניסטערראַט האָט פעסטגעשטעלט דעם טעקסט פון ענטפער אויף דעם פּרעזידענט הובערס מאָראַטאָריום־פּלאַן.

דער פּרעמיער - מיניסטער לאַוואַל האָט ערקלערט, אַז ער איז פאָרלויפיג נישט ביכולת צו אָנבערגעבען אין דער עפענטליכקייט וואָסערע נישט איז פרטים פון דער נאָטע.

די נאָטע זאָל איבערגעגעבען ווערען דעם אַמעריקאַנישען באָטשאַפטער אין פּאַריז צום ווייטערדיגע זאַיבערשיקען קיין וואַשינגטאָן.

די פערעפענטליכונג פון דער נאָטע וועט פרשט פאָרקומען פרייטאָג.

סטאַלינ׳ס מיינונג איז,

אַז די גאַנצע וועלט שטעהט ערב אַ קאָמוניסטישע רעוואָלוציע

ריגע, 24. (אַטע) אויף דער העלעגאַטען־פערזאַמלונג פון דער מאָסקווער קאָמוניסטישער אָרגאַניזאַציע האָט סטאַלין געהאַלטען אַ לענגערע רעדע, אין וועלכער ער האָט דערקלערט אַז די גאַנצע וועלט געפינט זיך ערב אַנ׳אויסברוך פון אַ קאָמוניסטישער רעוואָלוציע. אַלס בעווייז ״ערצו זענען די אומרוהען און דעמאָנסטראַציעס פון די אַרבייטער ווי אויך דער שטאַרקער ווירטשאַפטליכער קריזיס וועלכען דער קאַפּיטאַליסטישער סיסטעם איז נישט ביכולת צו מנצח זיין. אַפילו די אינטערווענץ פון דער אַמעריקאַנער ווירטשאַפטליכער מאַכט איז נישט ביכולת צו ראַטעווען דעם קאַפּיטאַליסטישען סיסטעם פון אומקום.

לסוף האָט סטאַלין אונטערגעשטראָכען אַז מחמת די וויכטיגקייט פון איצטיגען מאָמענט דאַרפען די קאָמוניסטישע אָרגאַניזאַציעס אין דער גאַנצער וועלט פערדאָפּלען זייערע אָנשטרענגונגען, כדי צוצוגרייטען דעם רעוואָלוציע־אויסברוך.

פּרעסע-קאָנפערענץ מיט אב. גאָלדבערג

וועגען דעם צוקונפטיגען יודישען וועלט-קאָנגרעס

וואַרשאָ, 24. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דער בעקאַנטער יודיש־אַמעריקאַנישער זשורנאַליסט אב. גאָלדבערג, האָט אַראַנזשירט אַ פּרעסע־קאָנפערענץ וועגען דעם פּלאַן צו רופען אַ יודישען וועלט־קאָנגרעס.

ער האָט אָנגעוויזען אַז אַזאַ וועלט־קאָנגרעס איז זעהר נויטיג און געזאָגט, אַז מ׳וואָלט איהם געדאַרפט רופען אָדער אין אַמעריקאַ, אָדער אין דער שווייץ.

אין דער דיסקוסיע האָבען זיך בעטייליגט ד״ר גאָטליב, שוואַלבע, נחמן מייזעל, דער. אַפּעלשלאַק א.אַ.

אַ טייל רעדנער האָט זיך אַרויסגעזאָגט אַז דער קאָנגרעס־ענין זאָל נישט ווערען פערוואַנדעלט אין אַ נייער צדקה־פּושקע פאַר א״י.

דעפּ. גרינבוים האָט זיך דאַגעגען אַרויסגעזאָגט, אַז אַזאַ קאָנגרעס קאָן געראָפען ווערען נאָר מיט איין לאָזונג: „ארץ־ישראל!״ ווייל דער דאָזיגער רוף ערוועקט ענטוזיאַזם ביי די יודישע מאַסען.

אב. גאָלדבערג האָט צום סוף געזאָגט, אַז ער איז צופרידען וואָס מ׳איז סוף כל סוף געקומען צו אַ הסכם וועגען דעם ענין און אַז דאָס פּוילישע יודענטום וועט זיך אַוועקזעצען מיט׳ן אַמעריקאַנישען יודענטום ביי איין בעראַטונגס־טיש.

א סענסאַציאָנעלער פּראָצעס

הויבט זיך היינט אָן אין וואַרשאָ

וואַרשאָ, 24 (וויפ.) אין וואַרשאָווער קריין־געריכט הויבט זיך היינט אָן דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פון דעפּ. ליבערמאַן, וועלכער האָט אָנגעקלאָגט אַ רייה לעניאָניסטען פאַר אַ בעליידיגונגער נאָטיץ אין דער „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ״.

דער פּראָצעס פון דעפּ. ליבערמאַן איז ב. א. געווענדט געגען דעם וויצע־מאַרשאַלעק פון סיים דעפּ. פּאָליאַקעוויטש און געגען 8 בעבע־דעפּוטאַטען.

דער פּראָצעס האָט אַרויסגערופן גרויס סערינטערעסירונג.

געוו. סיים-מאַרשאַלעק דאַשינ-סקי שווער קראַנק

וואַרשאָ, 24 (טעלעפאָניש) דאָ זענען אָנגעקומען ידיעות. אַז דער געוועזענער סיים־מאַרשאַלעק דאַשינסקי, וועלכער געפינט זיך אין דעם קורערט ביסטרע, איז שווער קראַנק.

קוראַטאָרען-צוזאַמענפאַהר איז וואַרשאָ

וואַרשאָ, 24 (טעלעפאָניש) היינט הויבט זיך אָן אין וואַרשאָ דער צוזאַמענפאָהר פון קוראַטאָרען פון אַלע שול־קרייזען, כדי אַרומצורעדען די אָרגאַניזאַציע־פראַגען פאַר׳ן נייעם שול־יאָהר אין די אַלע מינים שולען.

די קבורה פון דעם דערשאָסענעם יודישען צייטונגספערקויפער

וואַרשאָ. 24 (טעלעפאָניש). היינט צוויי ביינאַכט איז פאַרגעקומען די קבירה פון דעם צייטונגספערקויפער אברהם שטיינלייף, אַ פּוילי־ציוניסט, וועלכער איז דערשאָסען געוואָרען בעת דער זונטאָג׳דיגער דעמאָנסטראַציע אין וואַרשאָ.

אויף דער לויה איז געווען בלויז די פאַמיליע, עטליכע זשורנאַליסטען און אַ סך פּאָליציי.

דעמאָנסטראַציע פון אַרבייטס-לאָזע אין קאַטאָוויץ

קאַטאָוויץ, 24 (טעלעפאָניש) היינט איז דאָ פאָרגעקומען אַ דעמאָנסטראַציע פון אַרבייטס־לאָזע.

דייטשלאַנד איז מסכים

וואַשינגטאָן, 24 סט. טעל.) די דייטשע רעגירונג האָט צוגעשיקט אַ מעלדונג, אַז זי נעמט אָן הובער׳ס פאָרשלאָג וועגען חובות־מאָראַטאָריום.

מזל־טוב

ווינשען מיר אונזער ח׳ ישראל׳סע מיט זיין פרוי רבקה ראַזענבלום צו זייער זילבערנער חתונה און מיר ווינשען זיי זאָלען פייערן זייער גאָלדענע חתונה מיט פיל צופרידענהייט.

אברהם בלאַכמאַן,
יעקב און שלום פלאַם.

דער לאַנגיעהריגער בעוואוסטער
גלאַס-כשר׳ער רעסטאָראַן
פון צ. ראַזענבלום פּיעטריקאָווער 38
— טעלעפאָן 111-02 —
גיט אַרויס טעגליך געשמאַקהאַפטע פלייש־שפּייזע
מיטאָגען צו 2.50 זל.
אַכטונג: אויפ׳ן פערלאַנג פון דער ג׳ רעליגיעזער קונדשאַפט גיבען מיר אַרויס שטרענג־כשר׳ע מילכיגע (יאַרסקע) מיטאָגען ווי אויך פריהשטיקען און אָוועגדברויטען צו ביליגע פּרייזען.
אויפ׳ן פערלאַנג שיקען מיר מיטאָגען אַהיים. מיר נעמען אויך אָן פערש. בעשטעלונגען אויף בעלער, חתונות אויפ׳ן אָרט און נאָך הויזע.
בעמערקונג: די פּרייזען פון אונזערע האָטעל־צימערן זענען בעדייטענד ערמעסיגט געוואָרען.
מיט אַכטונג צ. ראַזענבלום
פּיעטריקאָווער 38.
3696

גאַסטראָלען פון דער
ווילנער טרופּע
XVI יאָר XVI יאָר
15-יעריקער יובל-טורנע אָנפ. מ. מזאה.
לאָדזשער שטאָט-טעאַטער
היינט, דאָנערשטאָג, ד. 25-טן, 9 אָוונט נור איינמאָל
ביינאַכט אויפן אַלטן מאַרק
פון י. ל. פּרץ מיט א. סאַמבערג אַלס „לץ״.
בדחן — יעקב ווייסליץ. רעזשי לויט דוד הערמאַן
דעקאָראַציעס: וו. ווייַנטרויב. מוזיק: יוסף קאַמינסקי
מאָרגן, פרייטאָג, ד. 26-טן 2-טע פרעמיערע
די ברויט-מיל (טויבער)
פון דוד בערגעלסאָן.
אינסצענירונג און רעזשי י. ראַטבוים. דעקאָר. א. פּראַנאַשקאַ

א פאניק אין סאלאניקי

יודענפיינדליכע דעמאנסטראציעס מחמת אנ'אויפרוף פון „מכבי"

ערנסטע צוזאמענשטויסען. — געשלאסען א סך געווערבער. — פאליציי אינטערווענירט

אתען, 24. (ט). לויט א ידיעה פון סאלאניקי זענען דארט פארגעקומען יודענפיינדליכע דעמאנסטראציעס צוליב אנ'אויפרוף פון דער ארגאניזאציע „מכבי".

אין דער שטאט איז אויסגעבראכען א פאניק פיל געשעפטען האבען זיך געמוזט שליסען. עס זענען אויך פארגעקומען ערנסטע צוזאמענשטויסען צווישען גריכען און יודען.

באר מיט גרויס מיה און אנשטרענגונג איז געלונגען דער פאליציי צו'ריקצושטעלען די אָרדנונג.

דה פערשפרייטער פונ'ם אויפרוף זענען ארעסטירט געווארען.

דער דאזיגער פאל איז — די ערשטע אנטי-יודישע דעמאנסטראציע מצד די גריכען.

מאנדאט-קאמיסיע בעארבייט איהרע פראיעקטען בנוגע א"י

גענף, 24 (יט"א טעלעגראפיש) די מאנדאט-קאמיסיע איז צוגעטרעטען צו בעארבייטען איהרע פארשלאגען בנוגע דער ארץ-ישראל-זראגע, די ארבייט פון דער קאמיסיע וועט פערטיג ווערען אין דער היינטיגער וואך און וועט פערעפענטליכט ווערען ערשט אין סעפטעמבער ה. י.

פליה איבער'ן אטלאנטיק

האובור-גראס (ניופאנדלענד). 24 (ספ. טעל.) די לופטפליהער פאסט און גאטי זענען אפגעפלויגען פון דאנען אין דער ריכטונג צו בערלין, וואו זיי רעכענען אנצוקומען נישט אויסלאנדענדיג אויפ'ן וועג. זיי האבען מיט זיך 27 העקטאליטער בענזין.

בערלין, 24. (ט.) די ביידע אמעריקאנישע אקעאן-פליהער פאסט און גאטי האבען מיט'וואך 8.30 אין אוועגד אויסגעלאנדעט אויפ'ן בערלינער פליה-האפען טעמפעלהאף, וואו זיי זענען פון רעגירונגס-פארשטייער און פונ'ם ריזיגען עולם מיט בעגייסטערונג אויפגענומען געווארען.

דאס עולה לגדולה-ווערען פון פולק. ראסטעק ביערנאצקי

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספאנדענט). דער פולק. קאסטעק ביערנאצקי, לויט ווי מ'שמועסט, דארף בעשטימט ווערען אלס פערטרעטער פון וואַרשעווער רעגירונגס-קאמיסאר יאַראשעוויטש, און נאָך 3 חדשים אדמיניסטראטיווער פראַקטיק — אלס נאוואגרודקער וואיעוואָדע.

פון דער אנדער זייט שמועסט מען. אז קאָסטעק-בערנאצקי זאָל זיין דער ממלא מקום פון פולק. קילינסקי אויפ'ן אמט פון מלוכה-דידעקטאָר פון אמט פאר פיזישער ערציהונג און מיליטער-צופאסונג.

זיך אויפגעהאנגען א בעקאנטער דייטשער ארבייטער-פירער

בערלין, 24. (ט.) דער דייטשער סאציאל-דעמאקראטישער ארבייטער-פירער זאפראן קאל-מאר האט זיך דינסטאג אין אוועגד אויפגעהאנגען אין פרעסבורגער האטעל.

קאלמאר איז געווען א פיאנער פון דער ארבייטער-בעוועגונג אין אמאליגען מערב-אונגארן און דער גרינדער פון סאציאליסטישע צייטונגען.

אין יאהר 1913 איז ער געווען ארעסטירט בוידאפעשט צו דעדאגירען „די פאלקסשטימע".

בעת קאראליס רעגירונג איז קאלמאר בעשטימט געווארען אלס מלוכה-סעקרעטאר פאר די מינדערהייטס-ענינים און שפעטער בעת דער רויטער דיקטאטור דער פאלקס-קאמיסאר פאר דייטשער באציאנאליטעט.

נאָך דער ליקווידאציע פון דער רויטער דיקטאטור, איז קאלמאר מיט נאָך 12 פאלקס-קאמיסארען פערמשפט געווארען צום טויט.

מלחמה — אדער לאנד-ארבייט

מאביליזאציע פון רעזערוויסטען אויפ'ן ווייטען מזרח

כארבין, 24. (ספ. טעל.) א שטארקען אייגדרוק ביי דער סאוויעטישער בעפעלקערונג אויפ'ן ווייטען מזרח האט ארויסגערופען דאס ערקלערען א רעזערוויסטען - מאביליזאציע אין זאבאיקאלער, אמורער, און ביי-אמורער געגענדען פון די יאהרען 1900 ביז 1906.

אין דעם מאביליזאציע-בעפעהל איז געזאגט געווארען, אז די רעזערוויסטען רויט-ארמעיער ווערען גערופען צו דינסט אויף צוויי חדשים.

אין צוזאמענהאנג מיט דער מאביליזאציע גייען ארום קלאנגען אז די סאוויעטישע רעגירונג גרייט זיך צו א מלחמה מיט יאפען.

די דאזיגע קלאנגען זאָלען כלומרשט האבען א בעשטעטיגונג אין דעם פאקט, וואס אין טשישא ווערען פערזאמעלט גרויסע מיליטער-זאפאסען און פינף הונדערט אראפלאנען.

סיאיז אבער נישט אויסגעשלאסען, אז די מאביליזאציע פון די רעזערוויסטען זאָל אויסגענוצט ווערען פאר לאנדווירטשאפטליכער ארבייט אין די סאָווכאָזען.

איז חודש סעפטעמבער א סיים-סעסיע

ווענען די נייע אפשפארונגס-פראיעקטן

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאניש) אין חודש סעפטעמבער וועט גערופען ווערען א סיים-טעסיע, וועלכע וועט דארפען בעטראכטען די נייע רעגירונגס-פראיעקטען וועגען די אפשפארונגען.

פאליטישע ארעסטען אין וואַרשע

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאניש). אין צוזאמענהאנג מיט'ן אטענטאט אויף דער 25 יאהריגער אידא חאלפערן, זענען אין די לעצטע 2 נעכט דורכגעפיהרט געווארען א סך ארעסטען פון פערזאנען, וואס מ'איז חושד, אז זיי געהערען צו די וואַרשאווער „יאטשעיקעס" פון ג.פ.או.

אויפגעריסן 3 וואגאן אמוניציע אין יוגאסלאוויען

בעלגראד, 24 (ט). אויף דעם באהן-חויף גראדסקא, אויף דער שטרעקע אוסקיב האבען געפלאצט 3 וואגאנען מיט אמוניציע.

עס איז נאָר נישט בעקאנט, צי עס זענען פערהאן מענשען-קרבנות.

א ווירבעל-שטורם אין בראזיליען

לאנדאן, 24 (ס.) לויט א ידיעה פון „דיילי מייל" פון ריאָ-דע-זשאנערא איז איבער דער בראזיליאנישער שטאט סאן לואי דע קאסערעס ארויך א ווירבעל שטורם, איז וועלכען עס זענען אומגעקומען 10 פערזאָן. 30 הייזער זענען צו-שמעטערט געווארען. דער היזק איז זעהר גרויס.

געשלאסען דעם ווינער אוניווערזיטעט

צוליב די אנטיסעמיטישע עקסצעסען

סטודענטען-דעמאנסטראציעס אין וויען

ווין, 24. (יט"א טעלעגראפיש). נעכטען זענען אויף דער ווינער אוניווערזיטעט ווייטער פארגעקומען אנטיסעמיטישע עקסצעסען.

18 יודישע סטודענטען זענען פערמשפט געווארען.

די אוניווערזיטעטס-מאכט האט נעכטען פערארדענט צו שליסען דעם אוניווערזיטעט און אלע אנדערע הויכשולען צוליב די עקסצעסען.

ווי עס שטעלט זיך ארויס סאָלידאריזירט זיך די מעהרהייט פראָפעסאָרען פון דער אוניווערזיטעט מיט די אנטיסעמיטישע סטודענטען.

וויען, 24. (ספ. טעל) די נעכטיגע סטודענטען-דעמאָנסטראציעס אין וויען, וואס זענען פאָרגעקומען אין אוניווערזיטעט האבען זיך אויף פערשפרייט אויפ'ן פאליטעכניקום.

די ליבעראלע פרעסע איז מודיע אז דאס שליסען פון אוניווערזיטעט איז א צייכען פון פראטעסט געגען דעם אורטייל פון אדמיניסטראטיווען טריבונאל.

עס זאָלען אויך געשלאסען ווערען אנדערע הויכשולע זאָלן וויען.

דער רעקטאָר פון ווינער אוניווערזיטעט, פראָפ. איבערסבערגער, האט דערקלערט אויף דער נעכטיגער פערזאמלונג פון די דייטשע סטודענטען אין אוניווערזיטעט-זאל אז ער וועט זיך בעמיהען אויף אנ'אנדער אופן דורכצופיהרען די ארגאניזירונג פון די דייטשע סטודענטען.

א גרופע פון ענגלישע און אמעריקאנישע סטודענטען האט ברעה אין פאל, ווען דער אוניווערזיטעט זאָל אינגאנצען פערמאכט ווערען — אנצוקלאגען די אוניווערזיטעט-רעגירונג אין מאהנען צוריק א טייל פונ'ם שכר-לימוד.

ארבייטער — געלעהרטע

לויט'ן פרינציפ פון פראלעטאריזירען די וויסענשאפט

ריגע, 24 (אטע) כדי צו רעאליזירען דעם פרינציפ פון פראלעטאריזירען די וויסענשאפט, האט די סאוויעטישע מאכט ערקלערט אנ'אחינערופענע מאביליזאציע פון ארבייטער אין די וויסענשאפטלעכע אנשטאלטען.

אין מאסקווע און אין לענינגראד זענען בעשטימט געווארען 600 ארבייטער, וועלכע דארפען אנהויבען וויסענשאפטס-ארבייטען אין פארשונגס-אינסטיטוציעס.

די דאזיגע ארבייטער זענען קאמאנדירט געווארען אין פערשידענע וויסענשאפט-אפטיילונגען. איינינע דארפען ארבייטען אין פסיכא-אנאליטישען אינסטיטוט, אנדערע ווידער — אין לאבאראטאריום צו פארשען דעם מענשליכען מוח.

ארבייטער-יודישע אינטערנאציאנאלע

יודישע טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

א מאביליזאציע פון אלע יוד. ארטיסטן

מיט'ן אנטייל פון אמעריקאנער געסט, וועלכע ווילען אין לאדז: דער ליבלינג פון לאדזער פובליקום, געווען'ער די-רעקטאר פון „סקאלא"-טעאטער

הערמאן שעראצקי, דער בעוואוסטער אמעריקאנער ארטיסט

פנחס לעוואנדא, ריקאנער פילם-געסט פון דער „ווילנער טרופע"; דער וועלט בעריהמטער פאלקס-ארטיסט

א. סאמבערג, דער גוט-בעקאנטער אר-טיסט און רעציטאטאר

יעקב ווייסליץ, געסט פון „קאמערל-טעאטער"; פרעמיער פרעמיער

יוסף קאמיע, דער גוט-בעקאנטער אר-טיסט און דעקלאמאטאר

י. ראקאוו, דער ליבלינג פון לאדזער פובליקום

אנטייל-נעהמער לויט א.ב.:
שריפל דוד,
ביטלקאוויטש חנה,
ביטלקאוויטש ישראל,
בוימען רעבינא,
באלבירסקי חערש,
בלאט אברהם,
דראנאוו מרדכי,
הארמבורגער דוד
טומכאן מאניע,
טומכאן יהושע,
ליבערטאוויטסקא רעבינא,
ליטוויר שמואל,
פשונאנסקא שרה,
פארטמאן חנה,
צוריליך חנה,
צוריליך ישעיה' א.א.

סענסאציע! איבעראשענדע נייעס! סענסאציע!
גרויסע איבעראשונג!

2 פארשטעלונגען פאר ביל 1 זלט

פאר יונג און אלט, פאר גרויס און קליין, פאר אלע, וואס ווילען האבען פערגעניגען. נוצט אויס די געלעגענהייט!

שבת, דעם 27-טען יוני

נאר איינמאל אנ'אויסגעוועהנלעכע פארשטעלונג פון 9 אוועגד ביז האלב 12

די בעליבטע פיעסע פון סיגאל

גאסן-קינדער

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ.

פון האלב 12 ביז 1 ביינאכט

א גרויסע מלוה-מלכה פובליקום.

צוזאמען מיט'ן מיט'ן שלאכט פון דער מאביליזירטער ארמעע פיהרט אן דער בעוואוסטער דיריגענט און קאמפאזיטאר, וועלכער איז נאָר וואס צוריק געקומען פון ריגער יודישען מלוכה-טעאטער

דוד בייגעלמאן.

בעשטעטס-פיהרער: **איסר בעזמאן.** פרייקארטען נישט גילטיג. אום אויסצומיידען א גרויס געדראנג ביי דער קאסע ווערט געבעטען צו פערזארגען זיך פריהער מיט בילעטען. בילעטען צום פריי פון 1 זלאטי אן שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אפמאכען צווישען דער יודישער אגענץ און יודישע קאלאניעס אין א"י

ירושלים, (יט"א) די קאלאניע עין-חרוד האט אפגעשלאסען אנ'אפמאך מיט דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ, אויפ'ן סמך פון וועלכען די קאלאניע זאל בעקומען פון דער יודישער א.ענץ 17.340 פונט אויף קאנסאלידירען די קאלאניע און פערפעסטיגען זי אויף יסודות פון עקאנאמישער זעלבסטשטענדיגקייט. דאס איז דער ערשטער פון א רייה אפמאכען, וועלכע ווערען געשלאסען מיט די יודישע קאלאניעס, אין א"י די קאלאניע עין-יאהר.

חרוד בעשטעהט פון 240 איינזידלער און 140 קינדער.

אין דער נאהענסטער צוקונפט וועט געשלאסען ווערען א פארמעלער אפמאך, לויט וועלכען די קאלאניע חדרה זאל צוריקצאהלען דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ די אין דער קאלאניע אינוועסטירטע 67,477 פונט שט. די אויסצאהלונג פון דעם חוב וועט פערענדיגט ווערען אין משך פון 50 יאהר.

אונטערהאנדלונגען צווישען כק"ל און אגודת-ישראל

וועגען אפקויפען דעם שטח באדען נעבען דער קאלאניע תל-עדות

ירושלים, (יט"א) דאס דירעקטאריום פון יודישען נאציאנאל-פאנד פיהרט איצט אונטערהאנדלונגען מיט דער אגודת-ישראל וועגען אפטרעטען לטובת דעם קרן קימת לישראל דעם שטח באדען, וועלכער געפינט זיך אין שכנות פון דער קאלאניע תל-עדת און איז זיינער צייט גגעקויפט געווארען דורך דער אגודה מיט'ן צוועק דארט צו גרינדען אנאיינגענע קאלאניע, נעהמענדיג אין אכט דאס די אגודה האט זיך אפגעזאגט פון דאזיגען פלאן, ווייל דער קק"ל אפקויפען דעם שטח באדען, כדי אויסצובריטערען דעם גרונדבעזיץ פון תל-עדת, ווי עס ווערט מיטגעטיילט וועלען די דאזיגע אונטערהאנדלונגען זיך איינגיכען ענדיגען מיט א פאזיטיווען רעזולטאט. דער דערמאנטער באדען בעמט ארום א שטח פון 1250 דונאם פון זעהר פרוכטבארע ואון בעוואסערטען באדען.

לאדז, 25 יוני 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 25 יוני 1931

„גלייכקייט"

לויט די אָפיציאַלישע פאַרשריפטען זענען געפעלשאַפטליכטן שוין אין אין הסכם מיט דער פראַק שיק אויף דעם געביט, ווערען אַלע בירגערס פון דער רעפּובליק, אָהן אונטערשיד פון אמונה און נאַציאָנאַליטעט גלייך. בעהאַנדלט און קענען געניסען פון דער מלוכה־הילף, אויף וויפיל זיי פערענטפערען די געהעריגע פאָרמעלע און זאַכליכע תנאים".

אַזוי האָט געזאָגט אונזער מיניסטער פאַר אַרבייט און סאַצ. הילף גענ. הביראַקי.

הייליגע ווערטער! די פוילישע קאָנסטיטוציע האָט שוין לאַנג אויסגעגליכע טעאָרעטיש אַלע בירגער פאַרן געזעץ און די היינטיגע רעגירונג איז זעהר עמפינדליך אויף אָט דעם פונקט. זי וואָלט זיך געפונען שטאַרק בעליידיגט. ווען עמיץ וואָלט איהר, חלילה, אויפגעוואָרפען, אַז זי מאַכט עפּעס אַנטיאונטערשיד צווישען נאַציעס און אמונות.

אָבער מאָדנע אַזאַ, וואָס דער רעזולטאַט פון דער דאָזיגער גלייכקייט איז פאַר אונז, יהדען, גאָרנישט גינסטיג. פערהאַן אין פוילען עפּעס אַזאַ פאַרבעדינג, וואָס צוקאַליטשטעט אַלע גלייכקייט־פּרינציפּען און פערהאַנדלט זיי אין אומגעלעכטיגקייטען.

אָט האָבען מיר געלייענט אַ ידיעה פון דיסבע, אַ שטעטעל, וואָס האָט געליטען פון פערפלייצונג, באַלד נאָכ'ן אומגליק האָט די רעגירונג געטיילט אַלע געליטענע בדרוים, און דאָ האָבען באמת געגאָסען אַלע גלייך, אָהן שום חילוק צווישען יוד און קריסט.

אָבער נאָכדעם, אַז ס'איז געקומען צו ממשות'דיגער הילף, האָט מען געגעבען... זייעה פאַר די פעלדער. דערפון איז אַרויסגעקומען, אַז די געליטענע קריסטען זענען אַלע געהאָלפען געוואָרען און פון די יודישע 460 פאַמיליעס האָבען געגאָסען בלויז 15. די רעגירונג איז אוודאי נישט שולדיג. וואָס די יודען פערבעהמען זיך נישט מיט לאַנדווירטשאַפט, אָבער די יודען זענען דאָך אויך, נישט שולדיג! לויט די פריהער געשאַפענע היסטאָרישע בעדינגונגען, קומט אויס, אַז די גלייכקייט, מיט וועלכער מיאָפערידט, איז בלויז אַ פיקציע.

יודען זענען אָפּגעשטאַנען, כדי זיי אויסצוגלייכען מיט אַנדערע, וואָלט מען געמיזט זיי אונטערייאָגען, ס'הייסט: בעציהען זיך צו זיי גראָד אַנדערש, ווי צו אַנדערע — דורך דער כלומרשער גלייכקייט וועלען זיי קיינמאָל נישט געהאָלפען ווערען.

פערהאַן ביי אונז אַ געזעץ פון שוץ פאַר אַרבייטסלאָזע. דער געזעץ איז פאַר אַלעמען גלייך, פערשטעהט זיך. לויט'ן דאָזיגען געזעץ בעקומען אונטערשטיצונג נאָר די אַרבייטער אין די גרעסערע פאַבריקען, אָבער נישט אין די קליינע וואַרשטאַטען, און אוודאי אויב אַ קריסטליכער שוסטער פון אַ קליינעם וואַרשטאַט פערלירט די אַרבייט, בעקומט ער אויך • ישט קיין אונטערשטיצונג, פונקט ווי געמאַכט, אַז צווישען קריסטליכע אַרבייטער געהערט דער יודישער. אָבער די געשיכטע האָט שוין אַזוי אַ גאַנץ קליינער טייל צו די קליינע וואַרשטאַטען און צווישען יודישע — 80 פּראָצענט. ממילא בלייבען יודישע אַרבייטער־מאַסען אָהן אונטערשטיצונג.

און דער רעזולטאַט פון דער היסטאָרישער אומגלייכקייט איז דער, אַז צווישען יודען אין פוילען זענען כמעט 50 פּראָצענט דעקלאַסירט און דער שרעקליכסטער אומגליק איז, וואָס אָט די 50 פּראָצענט בעשטעהט כמעט אויסשליסליך פון דער יוגענט. די אַלטערע קלאַמערען זיך נאָך ווי ס'איז ביי זייערע אַלטע „פּרנסות" און די יוגענט הענגט אינגאַנצען אין דער לופטען, גאַנצע מחנות, לעגיאָנען. דרעהען זיי זיך אַרום אָהן שום אויסזיכט אויפ'ן עתיד, בעת צווישען די פאַליאַקען איז נישטאָ אַפילו קיין צעהנטפּראָצענט דעקלאַסירטע און גראָד די יוגענט איז פול מיט רויזיגע האָפענונגען, ווייל זיי זענען דאָך די קומענדיגע מלוכה.

אויב יודען קומען בעטען הילף פאַר אָנפראַנצעזיגע לי־קאַסעס קען דאָ קיין רייד נישט זיין וועגען גלייכקייט — דאָ מוז מען געדענקען, אַז פאַר יודען איז ביי היינטיגען טאָג דער מסחר כמעט דער אייגענער אָנשפּאַר, דער קליינער קרעדיט — דער אייגענער רעטונג־אַנקער. און אויב ס'איז נאָר מעגליך אויף אָט דעם געביט עפּעס צו העלפען, מוז עס געמאַכט ווערען מיט אַ בעזונדער פריינדליכקייט, מיט ספּעציעלער צופּאַסונג צו דער יודישער אויסטערלישער לאַגע און נישט מיט דער באַנאַלער ביראָקראַטישער „גלייכקייט"...

פ. ק.

דער „דבר" וועגען דאָס אָבשטעלען דעם „העם"

ירושלים (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס לויט אַפּעראַרדנונג פון דער רעגירונג איז אָבגעשטעלט געוואָרען דער רעוויזיאָניסטישער אָרגאַן „העם", מאַכט דער אַרבייטער־אָרגאַן „דבר" אַ פערגלייך. צווישען די פערזאָן אין דער פאָעמע, צוליב וועלכער דער „העם" איז געוואָרען אָבגעשטעלט און דעם אויפרוף פון פרעזידענט פון דער אַראַבישער עקזעקוטיווע מוסא קאַזים־פּאַשאַ, און וועלכען די דריי אַראַבישע מערהייט, וועלכע זענען פערטרעטן בעוואָרען צום טיש פאַר אויספיהרען אַ רייזע מאָרהען בעת די אויגוסט אונרוהען אין יאָהר 1929, ווערען בעצייכענט אַלס „מאַרטירער פון אַראַבישען פאָלק". דער „דבר" שטעלט פאַר, אַז די האַנדלונג פון דער א"־רעגירונג בעוויזט, דאָס די רעגירונג וויל אַרויסרופען אַן איינדרוק, אַז אַלזאָ די יודען ריכטען די עפענטליכע מיינונג כדי אַרויסרופען אונרוהען אין לאַנד.

א פאליטישע פראגע

און נישט נאר א ווירטשאפטליכע

די פאָליטישע בעגענעניש אין טשעכיע האָט שוין געבראַכט די ערשטע רעזולטאַטען: ס'איז אַרויסגערוקט געוואָרען די פראַגע וועגען רעוויזיע פון'ם יאַנג־פּלאַן און איצט האָט דער פערעפענטליכט פון פעראייניגטע שטאַטען היבער פערעפענטליכט זיין פּלאַן, אַז אַמעריקע זאָל ערקלערען אויף אַ יאָהר אַ מאָראַטאָריום פאַר איהרע קרעדיטאָרען, אויב זיי פון זייער זייט וועלען דעם מאָראַטאָריום ערקלערען אויף פאַר דייטשלאַנד.

דער דאָזיגער פּראָיעקט פון הובער, וועלכער איז דורך אַ גרויסען טייל פון דער פינאַנציעלער וועלט אויפגענומען געוואָרען זעהר גינסטיג, האָט אין דער ווירקליכקייט אָבער נישט נאָר אויך אַ פּאָליטישע פון דער ערשטער וויכטיגקייט. דער מאָראַטאָריום זאָל דערווייל ערקלערט ווערען אויף אַ יאָהר צייט, אָבער ס'איז קלאָר, אַז דאָס איז נאָר אַן אייגלייטונג צו אַ ווייטערער ברייטער אַקציע, אויב די ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ וועלכע דערך פאָרקומען אין 1932 י. וועט געלונגען.

די ענטוואָפנונג פון אייראָפּע וועט אין דער ערשטער רייה טרעפען פראַנקרייך און איהרע פערבינדעטע: פראַנקרייך דערך אינ'ם נאָהנטען יאָהר בעקומען פון דייטשלאַנד 2 אין אַ האַלב מיליאַרד פראַנק. ווען דער מאָראַטאָריום־פּראָיעקט איז איצט די איינציגע רעאַלע גאַראַנטיע פאַר'ן טעריטאָריאַלען סטאַטוס־קוו און אויב די איצטיגע גאַראַנטיע זאָל פערשווינדען, דערך געשאַפען ווערן אַ נייע, פאַר'ן פריי פון דער רעוויזיע פונ'ם יאַנג־פּלאַן זאָל געשאַפען ווערען אַנ'אָרט מזרח־לאָקאַרנאָ.

בעשטעטיגענדיג די אַלגעמיינע מיינונג, אַז דייטשלאַנד דאָרפט אַ ווירטשאַפטליכע רואין, האַלט די צייטונג, אַז דאָס פערפליכטעט קיינעם צו גאָרנישט. קיין באַלשעוויזם וועט אין דייטשלאַנד נישט אויסברעכען: אויב די איצטיגע דיקטאַטור וועט פלאַצען, וועט ענטשטעהן אַ קאַמף צווישען די היטלעראַווצעס מיט די קאָמוניסטען און זיגען אין דעם קאַמף וועלען זיכער די היטלעראַווצעס. דער קאַמף וואָלט דייטשלאַנד אָפּגעשוואַכט אויף אַ לענגערער צייט און די פּוילישע פּאָליטיק וואָלט די געשאַפענע לאַגע געקענט אויסנוצען אויף צו פערזיכערען איהר כח און איהרע גרעניצען מיט דייטשלאַנד. דער אויספיהר פון דער צייטונג איז נאָטירליך אַ קלאָרער: די דעציזיע פונ'ם ענין ליגט ביי פראַנקרייך און זי ווינשט דערביבער, אַז די דעציזיע זאָל אָנגענומען ווערען אָהן סענסימענטען. די ווירטשאַפטליכע הילף פאַר דייטשלאַנד וועט פאַר דייטשלאַנד זיין אַ פּאָליטישע רעטונג, וואָס וועט האָבען אַ שטאַרקען איינפלוס אויף פוילען'ס צוקונפט.

שלום אדער נישט שלום

דריי פאליטישע געשעהענישען איז פראנקרייך

(א בריף פון פאריז)

שבת דעם 13. יוני. די גאַסען וואָס פיהרען צום עליזיי־פּאַלאַץ זענען איבערפולט פון טויזענטער און צעהנדליגער טויזענטער נייגעריגע, יום־טוב־דיג אויסגעפּיצטע, וועלכע וואַרטען אָפּ דעם דורכפאָהר פון גייעם פּרעזידענט פון דער רעפּובליק איבערצונעהמען די מאַכט. די אויסגעשטעלטע אין דער לענג פון די טראָטואַרען שוואַדראָנען זשאַנדאַרמעריע, קענען זיך קיין עצה נישט געבען מיט דער מענשען־מאַסע, וואָס וואַקסט פון מינוט צו מינוט, אַ וופּערשרייט די לופט, מאַכענדיג אוואַציעס די צענהנדליגער דורכפאָהרענדיגע אָפיציעלע פערזענליכקייט און מיניסטאָרען, וועלכע ציהען מיט די דעקאָרירטע טאַקסובקעס צום עליזיי־פּאַלאַץ אויפ נעהמען דעם גרויסען גאַסט.

דער גרויסער־עליזיי־פּאַלאַץ איז פיין דעקאָרירט. די עהרען־וואַך פון רעפּובליק־מיליטער שטעהט גרייט מיט די ביקסען אין די הענט לענג־אויס דעם עליזיי־הויף, די מיניסטאָרען מיט די ווייסע הענטשקעס און צילינדערס אין די הענט זענען אויסגעשטעלט, צוזאַמען מיט די צעהנדליגער מלוכה־לייט און גענעראַלען, אָנגעטון די שוואַרץ־רויטע לאַמפּאַסען און גאַלאַ־קאָסטיומען. די שפּאַנונג וואַקסט פון מינוט צו מינוט — נאָר אָט דערהערט זיך דער־ציגנאַל פון די פאָנפאַרען, ס'בעוויזט זיך אַ רייטער אָבטיילונג און נאָך זיי די טאַקסובקע פון פּרעזידענט.

דער פּרעזידענט דומער שטייגט אויס אין דער בעגלייטונג פון פּרעמיער לאַוואַל, די אָנגעשטעלטע אַפּאַראַטען „כאַפּען זיי אויף" — ביידע געהען אַדורך אינמיטען און אַ קנאַל פון „זאָל לעבען דער פּרעזידענט" בעגלייט מיט אַ ביקסען־זאַלב שניידט אַדורך די לופט. די פראַנצויזישע רעפּובליק האָט „בעזעצט" איהר נייעם פּרעזידענט.

איצט הויבט זיך ערשט אָן די אָפיציעלע אויפנאַמעס אין פּאַלאַץ, וואו ס'וואַרטען שוין פון פריהער אָפּ די געסט דער געוועזענער פּרעזידענט מיט'ן מאַר שאַלעק פון סענאַט. כ'הויבען זיך אָן די אָפיציעלע רעדעס, מ'ווינשט זיך, מ'רעדט, מ'ענטפערט, מ'גלויבט, מ'האָפט אָבער דאָך...

אָבער דאָרפיהלט זיך עפּעס אַ אָנגעשטרענגטע אַטמאָספער, עפּעס איז נישט אַלץ אין אָרדנונג, די פּאָליטישע לאַגע נישט אַזוי גלעטצענדיג — געוואָלט האָט דער גורל, אַז דוקא מיט אַ טאָג פריהער זאָל קורציוס מיט בריינינגען פערלאָזען לאָנדאָן...

זונטאָג דעם 14. יוני. אַ גרויסע שלום־דעמאָנסטראַציע אין גרדאָן. פופצען טויזענט מענשען ענטוזיאַסטיש אויפגענומען בריאַנען מיט וואַרימע אויסרופען „זאָל לעבען בריאַן — זאָל לעבען דער שלום". בריאַן רעדט אויף אַ באַנקעט פון 5000 געוועזענע מלחמה־בעטייליגטע.

„כ'בין גליקליך, ווען כ'זעה פאַר זיך אַזויפיל מענשען, אַדורכגענומען מיט'ן שלום־געדאַנק, אויב כ'האָב לעצטענס אַביסעל פערלאָרען פון מיין מאָראַלישער קראַפט.. נעהם איך זיך אָבער דאָ ביי אייך אָן, מיט ענערגיע, וואָס ס'וועט מיר דערמעגליכען צו געהען אין מיין ווענ... כל זמן כ'וועל האָבען דעם כבוד צו זיין אויף מיין אַמט וועט קיין מלחמה נישט זיין.

מ'וועט מיר אויסלאַכען, מ'וועט פון מיר חוזק מאַכען, מ'וועט פערשפּרייטען ביליגע פלוג־בלעטלעך און פערסמען די מיינונג געגען מיר — איך שטיין זיך אָבער אויפ'ן געזעטען מענשליכען געדאַנק"...

„אין די ערגסטע שעהן פאַר פראַנקרייך — וועט פראַנקרייך זוכען מיטלען פון דורכקומען און אַרביטראַזש".

דינסטאָג דעם 16־טען יוני. דער צווייטער לאַוואַל קאַבינעט פאַר'ן פראַנצויזישען פאַרלאַמענט. לאַוואַל לייענט איבער אַ שריפטליכע עקספּאָזע פונ'ם נייעם פּרעזידענט. אָט די עקספּאָזע, אַזוי איבעריגס יעדע ערשטע דערקלערונג פון אַ ניי געוועהלטען — האָט געהאַט אין זיך „אַלע טעמים". מיטאַמאָל איז דומער געוואָרען אַ סאַציאַליסט, וועלכער וועט קעמפען פאַר'ן שלום, ער פערזיכערט זיך אָבער, אַז ער וועט אויך קעמפען פאַר'ן אָפּהיטען די גאַנצקייט פון די טראַקטאַטען, און וועלכע ער זעהט אַ גאַראַנטיע פאַר'ן שלום אין אייראָפּע.

די צווייטע און וויכטיגסטע טייל פון דער זיצונג פון פאַרלאַמענט איז אָבער געווען די אינטערפּעלאַציע געגען בריאַנען, שוין די פערטע און די לעצטע פאַר טעג, צוקוקענדיג זיך צו דעם נאַנג פון אָט דער זיצונג, האָט זיך בעקומען אַ איינדרוק, אַז ס'זיצט עפּעס אַ „בעשולדיגטער" אויפ'ן מיניסטאַרען באַנק, וועלכע די דעפּוטאַטען פון רעכטס און שייל־וויינ'ן אויף פונ'ם עגטער בעהערען נישט אויף צו אַטאַקירען.

„אויב דאָס פאָלק האָט נישט געהאַט קיין צוטרוי צו בריאַנען איהם איבערצוגעבען די אָנפיהרונג פון דער מלוכה — קען מען אַזאַ מענשען אויך נישט אַנטרויען די אָנפיהרונג פון דער אויסערן־פּאָליטיק"

„בריאַן האָט נישט אויסגעפיהרט אויף דער לעצטער סעסיע אין זשענעווע, ווייל דער פאַרלאַמענט מעגט האָט אַקצעפּטירט דעם דייטשיש־עסטרייכישען אָפּמאַך ווי אַ פּאָליטישען אַקט פון דייטשלאַנד, און בריאַן האָט געשטעלט נישט מעהר ווי אַ עקאָנאָמישען אַקט און נאָך און נאָך... בריאַן האָט עקשנות־דיג אַלץ אויסגעהערט און גאָרנישט געענטפערט.

מעגליך אַז ער האָט זיך דערמאָנט זייגע ריד אין גרדאָן מיט צוויי טעג צוריק... מ'האָט געשטעלט אַ צאַרלוי־וואַטום צו דער בייער רעגירונג (לייען צו בריאַנען) האָבען געשטימט 312 פאַר און 260 געגען אינגאַנצען מיט אַ חודש צוריק האָט בריאַן בעקומען גאַנצע 450 שטימען געגען 52...

ווער וויים, אפשר איז עס אין שייכות מיט די לעצטע בריינינגס „סטראַשונגקעס". ווי די זאָך זאָל נישט זיין, איז קלאָר אַז נישט קוקענדיג וואָס בריאַן איז געבליבען אויסערן־מיניסטער נעמט איצט אָן פראַנקרייך אַ נייעם קורס אין דער אויסערן־פּאָליטיק. דער בעסטער בעווייז צו דעם זענען דאָך די דיפּלאָמאַטישע אינטריגעס פון פראַנקרייך געגען דעם עטוואָפּנונג־אָפּמאַך.

פאָרשלאָגען וועגען פערקירצען די גילטיגקייט פון אָפּמאַך אויף 3 יאָהר, וועגען אָפּלייגען בכלל די עטוואָפּנונג־קאָנפערענץ, וואָס דאַרף פאָרקומען אין 1932 י. ד. ג. פערשטעהט זיך אַז מיט די אינטריגעס איז מען אויסען נישט נאָר דייטשלאַנד, נאָר אויך ענגלאַנד, ביי וועלכער כ'איז לעצטענס געוואָרען זעהר אַ „גוט לעבען" מיט דייטשלאַנד (טשעקיר!) בכלל איז איצט די בעציהונגען מיט ענגלאַנד אַביסעל אָנגעשטרענגטע ס'איז איצט צוגעקומען אַ פרישער פראַנקרייך־ענגלאַנד געגענזאַץ.

אויפ'ן מיטעללענדישען ים, וואו ס'שנ'דען זיך איבער די צוויי גרויסע וועגען וואָס שפּאַלטען דעם מיטעללענדישען ים, ענגלאַנד אויפ'ן ווייטען מזרח און פראַנקרייך אין צפון אַפריקע, אַ געגענזאַץ, וועלכער איז איצט ענטשטאַנען אין שייכות מיט דער רעוואָלוציע אין הישפּאַניע. חוץ דעם פיהרט זיך איצט אַ „גאַנץ שטילער" קאַמף צווישען כראַנקרייך און ענגלאַנד, וועגען דער פערטיידיגונג פון בעלגיען. פראַנקרייך האַלט, אַז בעלגיע דאַרף בלייבען איהרע פעסטונגען אין דער גאַנצער לענג פון דייטשען גרענעץ. און ענגלאַנד איז גאָר פעראינטערעסירט, מ'זאָל פערשטאַרקען דעם גרענעץ צווישען אַנטווערפען און נאַמור און אויסבויען פעסטונגען אין דער לענג פון טייך אסקאַ, — פערשטעהט זיך, כדי צו קענען אַרויסשיקען מיליטער אין בעלגיע ווען מ'וועט באַד דאַרפען אונטערהאַלטען די „גלייכגעוויכט" אין אייראָפּאַ...

ב. עברי

„דייטשלאנד מוז גערעטעט ווערען"

שרייבט לאיד דזשארדזש

אין אַ אַרטיקעל „דייטשלאַנד מוז געראַטעט ווערען" שרייבט דער געוועזענער ענגלישער פּרעמיער מיניסטער לאָיד דזשאָרדזש אין דער „נייער פרייער פּרעסע":

די גרויסע חובות בריענגען עס מיט זיך, אַז געוואַלטיגע געלד־סומען פליסען צו יעדעס יאָהר פון די שולדנערישע לענדער צו די גלויביגער. דאָס רופט אַרויס אַ גרויס אָרימקייט אין די שולדענערלענדער. דערפאַר האָט אין אויגוסט 1922 ענגלאַנד געשיקט אַ פערשטענדיגונג צו די רעגירונגען פון דער אַנטאַנט און ענגלאַנד, כאָטש איהר קומט ביי אַנדערע לענדער 4 מאָל אַזויפיל געלד ווי ער איז שולדיג אַמעריקע, איז גרייט צו פערציכטען אויף זיין אַנטייל אין די רעפּאַראַציעס און צו שטרייכען אויף אַלע חובות, וואָס די מלוכות זענען איהם שולדיג, אויב עס יועט געשאַפען ווערען אַ פּאַקט, אַז אַלע בעטייליגטע זאָלען שטרייכען די אַנטיילען וואָס זיי קומען פון די קריגס־חובות. נאָר אַמעריקע איז געווען דאַגעגען.

אויף איין זייט האָבען מיר בכן אַמעריקע, וואָס דאַרף אין משך פון יאָהרען בעקומען בעצאָהלט קאַפּיטאַל און ציגזען פון פערשידענע גלויביגער אַ סך הכל פון 22 מיליאַרדען דאָלאַר.

פון דער אַנדערער זייט האָבען מיר דייטשלאַנד, וואָס עס דאַרף אין משך פון 57 יאָהר צאָהלען כמעט אויך אַזויפיל דאָס איז אַ אָבמאַך, וואָס קאָן נישט דורכגעפיהרט ווערען און מוז פריהער אָדער שפּעטער פיהרען צו אַ צוזאַמענברוך. דייטשלאַנד שטעהט שוין כמעט ביים אָבגרונד. קוים וועט דייטשלאַנד פאַלען, וועט עס מיט זיך מיטרייסען אַלץ וואָס עס איז נאָך אין דער וועלט געבליבען פעסט און סטאַביל.

דער שאָדען, וואָס אייראָפּאַ און די גאַנצע אייראָפּעאישע קולטור קאָן ליידען דורך דער קאַטאַסטראָפע פון אַזאַ טיכטיג און קולטורעל פאָלק ווי דייטשלאַנד איז אַזוי גרויס, אַז עס איז אָהן ספק די פליכט פון אַלע מלוכות, געוויסענהאַפט און ברצון טוב צו פרובען די פראַגע פון די רעפּעראַציעס און קריגס־חובות.

לאדז, 25 יוני 1931

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 25 י תמוז תרצ"א

יוני
זון-אויפגאנג 3.11
זון-אונטערגאנג 7.56

א דהלואה פון א מיליאן זל.

בעקומט דער מאגיסטראט פון דער רעגירונג

נעכטען איז פארגעקומען 2 זיצונגען פון שטאט ראט וועגן בעשטעטיגען די הלוואה וואס דער מאגיסטראט בעקומט פון דער רעגירונג אויף א סומע פון א מיליאן זלאטעס.

ראטמאן אנדזשעיאק רעפערירט דעם פאר־שלאג פון מאגיסטראט. ס'שטעלט זיך, ארויס, אז דער מאגיסטראט בעקומט די הלוואה אויף 7 און א האלב פראצענט צו בעצאהלען ביז'ן 31 מערץ 1932 און 5 ראטען צו 200 טויזענד זלאטעס.

די סומע וועט דער מאגיסטראט אויך בעקומען נישט מיטאמאל נאר אין 3 ראטען ביז דעם 15. סעפטעמבער. די הלואה דארף אונטערגעשריבען ווע־רען, לויט'ן פארשלאג פון די פינאנץ־קאמיסיע ביים שטאט־ראט דורך פרעזידענט זשעמיענצקי, וויצע־פרעזידענט ראפאלסקי, לאווניק קוק און לאיוניק מארגאליס.

ראטמאן וואיעוואודזקי פרעגט, צי דורך דער הלואה וועלען פערבייסערט ווערען די סעזאן־ארבייטען און צי דער מאגיסטראט וועט בכלל זיין ביכולת די הלואה צובעצאהלען.

ראטמאן פאגאנאווסקי זאגט, אז דער מאגי־סטראט פערנעהמט זיך, בכלל־באר מיט נעהמען הלוואות, ער וויל וויסען, ווי וויים די שטאט איז פערשולדיגט און וויפיל מען צאהלט א יאהר פרא־צענטער פון דעם שטאטישען חוב.

וויצע־פרעזידענט ראפאלסקי ענטפערט, אז די סעזאן־ארבייטען וועלען נישט קענען פערבייטעט ווערען נאר פערקעהרט נאך, קלענער ווערען, ווייל דער ארבייטס־מיניסטער הוביצקי האט צוגעזאגט א פרעזידענט ראפאלסקי, לאווניק קוק און לאיוניק מארגאליס.

ראטמאן וואיעוואודזקי פרעגט, צי דורך דער הלואה וועלען פערבייסערט ווערען די סעזאן־ארבייטען און צי דער מאגיסטראט וועט בכלל זיין ביכולת די הלואה צובעצאהלען.

ראטמאן פאגאנאווסקי זאגט, אז דער מאגי־סטראט פערנעהמט זיך, בכלל־באר מיט נעהמען הלוואות, ער וויל וויסען, ווי וויים די שטאט איז פערשולדיגט און וויפיל מען צאהלט א יאהר פרא־צענטער פון דעם שטאטישען חוב.

וויצע־פרעזידענט ראפאלסקי ענטפערט, אז די סעזאן־ארבייטען וועלען נישט קענען פערבייטעט ווערען נאר פערקעהרט נאך, קלענער ווערען, ווייל דער ארבייטס־מיניסטער הוביצקי האט צוגעזאגט א שריבען ענטשפרעכענדע דעקלאראציעס, וועט די פערזיאלטונג פעסטשטעלען פון ווען אן דער בע־שלוס געהט אריין אין קראפט. דערווייל איז בעשלא־סען געווארען צו קינדיגען אלע ארבייטער, כדי עווענטועל אין 2 וואכען ארום שוין קענען אדורכ־פיהרען דעם בעשלוס. די פערוואלטונג איז אויך בעאויפטראגט געווארען אנצוגעהמען מיטלען, אז ס'זאל נישט געארבייט ווערען אויף 3 שיכטען.

אויך די שטרייך-גארן שפינער ארגאניזירען זיך

כדי צו רעגולירען די פראדוקציע

אין לאקאל פון דער לאדזער געלד בערזע איז אינטער'ן פארזיץ פון ה' לינדענפעלד פארגעקומען א פערזאמלונג פון פעראיין פון שטרייך, גארן שפינעריי אינהאבער וועלכע איז נישט לאנג געגרינדעט גע־ווארען אין לאדז, אין דער פערזאמלונג האבען אנ־טיילגענומען פערטרעטער פון 40 פירמעס צווישען די די דירעקטארען פון די פירמעס ל. גייער און י. ק. פאזנאנסקי פונ'ם בעריכט וועלכען ס'האט אפגע־געבען אין נאמען פון דער צייטווייליגער פערוואל־טונג ה' שרעער איז צו זעהען, אז ביז איצט זענען צום פערבאנד צוגעשטאנען 88 פראצענט פון אלע שפינעריי בעזיצער און ס'ווערען געמאכט שריט צוצוציהען אויך די איבריגע.

ס'איז בעשלאסען געווארען כדי צו פערמיידען די איבערפראדוקציע צו ארבייטען 4 טעג אין וואך אין 2 שיכטען, דאס זאל זיין א פרוב אויף עטליכע וואכען, ווען 75 פראצ. מיטגלידער וועלען אונטער־

געוון. מיניסטער קלארנער איז לאדז

ארגאניזירט דעם שפינער-ארטעל

(א) נעכטען איז קיין לאדז געקומען דער פרעזעס פון דער ווארשאווער האנדעלס - קאמער געוון. מיניסטער קלארנער. אין דער האנדעלס-קא־מער האט ער אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פונ'ם שפינער-קארטעל אין די פער־זאגען פון פרעזעס לאכערט און די דירעקטארען זאגר און בערקאוויטש.

נאכדעם איז אין דער האנדעלס-קאמער פאר־געקומען א קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון די שפינער וועגען א רייה פאסטולאטען בנוגע דער קארטעליזאציע.

פרעזעס קלארנער וועט נאך מערברענגען היינט אין לאדז און וועט אנטייל נעמען אין דער ארגא־ניזאציע פון די ארבייטער ביי דעם שפינער-קארטעל.

דורכ'ן יודישען בית-עולם וועט קיין גאס נישט אדורכגעפיהרט ווערען

בעשלוס פון דער שטעטישער רעגולאציע-קאמיסיע

(מ) אונטער'ן פארזיץ פון וויצע־פרעזידענט ראפאלסקי איז דינסטאג אין מיטוואך פארגעקומען א זיצונג פון דער רעגולאציע-קאמיסיע פאר דער שטאט לאדז, די קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט די ברייט פון די גאסען אנדזשעיע, פאדלעשנע, 11 ליסטאפאד פאלעסקא, הויזלער, יוליאנאווסקא, לימאנאווסקא, לוטאמירסקא, זגערזשער, קראנצא־ווא. ס'זענען בעטראכט געווארען א רייה רעקורסען צוו. אנד. אויך פון דער יודישער קהלה וועגען אדורכפיהרען א גאס דורכ'ן יודישען בית־עולם.

די קאמיסיע האט דעם רעקורס גענומען אין אכט און האט בעשלאסען די גאס נישט אדורכצופיהרען.

אנשטעקענדיגע אויגען-קראנקהייטען

היינט, 7,20 אין אוועגט וועט ד"ר שוויג, האלטען א מארלעווג אין ראדיא וועגען די אנ שטעקענדע אויגען-קראנקהייטען און ווי אזוי זיך צו פערהיטען פון זיי. די פארלעזונג איז ארגאני־זירט דורך דער געזונדהייט-סעקציע ביים מאגיסטראט.

אפטייכען

היינטיגע נאכט-דיושורען.

(2) יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), שטע־קעל (לימאנאווסקי 37), זלוכאווסקי (גארושאוויטש 4), האמבורג (גלובנא 50), פאוולאווסקי (פשערי־קאווער 807), פיאטראוסקי (פאמארסקא 91).

איינגעשפארטער זעלבסטמערדער

(2) אויף דער גאס פון קאניאווער שיסער פולק נומער 14 האט זיך אין דער וואוינונג פון פצדפארוטשניק קאוואלסקי זיך אויפגעהאנגען דער ארדינאנס דורקא ווגסילישעק. ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז וואסילישעק האט זיך אויפגע־האנגען אזו ווען דער פאסיק האט געפלאצט האט ער זיך צוגעשלאפט צום פענסטער און געוואלט ארויסווארפען, אבער דא האט ער ג'חלשט. אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגע־פיהרט אין שפיטאל.

אויסגעשריי: „דו באנדיט"

האט געשטעלט אויף די פיס די פאליציי

א כוריאזע פאסירונג צווישען סוחרים איז אויטאס

(2) דער פאביצאניצער סוחר וויקטאר ראזין האט געפירט מסחרים מיט'ן פאלוואר־בעזיצער הינטער פאביאניץ רובין יאקובאוויטש. ראזין האט יאקובאוויטשען נישט צוגעשטעלט די בעשטעלטע סחורה. האט יאקובאוויטש עטליכע וועקסלען גע־לאזט צום פראטעסט, ראזין האט אויף די וועקסלען ארויסגענומען קלוזולעס און האט זיי איבערגעגע בען דעם קאמאריניק אויף איינצוקאסירען. דער קאמאריניק האט געמאכט א סעקווסטער אויף יאי־קובאוויטש פערמעגען און בעשטימט א ציטיטאציע צו ציווילתביעה, געגען ראזינען פאר'ן נישט־צו־שטעלען איהם די סחורות אין געפאדערט איהם צוריקצוגעבען די וועקסלען. ער האט אבער נישט בעוויזען ארויסצובעקומען א פערארדנונג, אפצושטעלען די ליציטאציע און זי האט געזאלט נעכטען פארקומען. נעכטען איז ראזין אויף א זאק־סובקע ארויסגעפאהרען קיין לאדז. דערווייל איז אין זיין אייגענע אויטא פערבייגעפאהרען יאקובאו־וויטש. דערזעהענדיג ראזינען האט ער איהם נאכ־גייאגט אין אויטא. ראזין האט זיך איבערגעשראי־קען און געגומען איילען זיין שאפער, נאכמעהר, ווען איהם האט זיך אויסגעוויזען אז יאקובאוויטש האט אין האנד עפעס א רעוואלווער. אבער יאקו־באוויטש האט זיך אלץ דערגעהנטערט און ר"האט אנגעהויבען פון זיין אויטא אויסצוזידלען ראזינען מיט די ווערטער באנדיט, א.א.וו.

דאס האט דערהערט א פאליציאנט, און מיי־נענדיג אז מ'יאגט א באנדיט, טעלעפאניש פעראר־דענט די ארומיגע פאליציי־פאסטען־רונקעס אז זיי זאלען פערהאלטען די אנטלויפענדע טאקסובקע.

אויף דעם פאביאניצער שאסיי ביי הארקס פאבריק האט יאקובאוויטש אנגעיאגט ראזינען און האט איהם מיט זיין שטעקען אנגעהויבען צו צעהלען אחת ושתים... ראזין איז איהם אויך נישט שולדיג געבליבען. די שאפערען האבען פערהאלטען די אויסאס און דער געשלאג איז געווארען אויף אנ־אמת. דערווייל איז אנגעקומען פאליציי און ארעס־טירט דעם שאפער מיט דעם פאסאזשיר פון דער טאקסובקע, מיינענדיג אז זיי איז געלונגען צו פאר־קען דעם באנדיט וואס האט אויסגעפיהרט דעם רויב אנפאל אויפ'ן קאסירער פון דער קארעלווער מאר־גופאקטור.

ערשט אין תאליציי האט מען פעסטגעשטעלט וואס דא איז פארגעקומען, און מ'האט געגען ביידע צוהאמענגעשטעלט א פראטאקאל פאר שטערען די עפענטליכע רוה.

פערמיטלער זענען נישט נויטיג

ערקלערונג פון שטעטישער סטאראסטווע

(א) אין „רעפובליקא" פון 21 יוני איז ער־שינען א נאטיץ פון ביטשריפטעו ביורא צמענטאר־נא 3, אז דארט וועט בייליג און שנעל ערלעדיגט שלע פעסער-פארמאליטעטען אויף ארויסצופאהרען קיין אויסלאנד.

די שטעטישע סטאראסטווע קלערט אויף אז אין סטאראסטווע אמט איז דער אריינטריט פער־פערמיטלער פערבאטען און אז אויסלענדישע פע־סער ווערען ארויסגעגעבען אויף א נארמאלען וועג דירעקט די מעראינטערעסירטע פערזאנען און ס'ווע־רען ארויסגעגעבען אלערליי אינפארמאציעס. די סטאראסטווע ווארענט דעריבער נישט אריינלאזען זיך מיט פערמיטלער און נישט אויפגעבען קיין אומוויסטע געלר.

פארמאבאר פון יאהרגאנג 1910

היינט, דאנערשטאג, שטעלען זיך:

פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 1

(זאקאנטנע 82)

מענער פון יאהרגאנג 1910, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 11 פאליציי-קאמיסאריאט, די מאמיליצן־נעמען פון וועלכע עס הויבען זיך אן מיט די אותיות:

R S U W Z Ż

פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 2

(אגראראווא 34)

יאהרגאנג 1912 1913, פרייווילינע, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12 13 אין 14 פאליציי קאמיסאריאטען.

פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 3

(אל. קאשטשושקי 21)

מענער פון די יאהרגענג: פון 1908 און 1909 קאטעג. B וועלכע וואוינען אויף די שטחים פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13, און 14 פאליציי-קאמי־סאריאטען, וועלכע האבען צוליב א שווערער קרענקהייט, אדער אנ'אנדער סיבה נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט.

* * *

פאר די פרייווילינע פון לאדזער פאוויאט פון די יאהרגענג 1911, 1912 און 1913 וועט א קאמיסיע אמטירען אין לאקאל פון פ.ק.אי לאדז פאוויאט (פיעטרקאווער 187) דעם 30 יוני.

אויסגעשריי: „דו באנדיט"

האט געשטעלט אויף די פיס די פאליציי

א כוריאזע פאסירונג צווישען סוחרים איז אויטאס

(2) דער פאביאניצער סוחר וויקטאר ראזין האט געפירט מסחרים מיט'ן פאלוואר־בעזיצער הינטער פאביאניץ רובין יאקובאוויטש. ראזין האט יאקובאוויטשען נישט צוגעשטעלט די בעשטעלטע סחורה. האט יאקובאוויטש עטליכע וועקסלען גע־לאזט צום פראטעסט, ראזין האט אויף די וועקסלען ארויסגענומען קלוזולעס און האט זיי איבערגעגע בען דעם קאמאריניק אויף איינצוקאסירען. דער קאמאריניק האט געמאכט א סעקווסטער אויף יאי־קובאוויטש פערמעגען און בעשטימט א ציטיטאי־

גאנץ לאדז

ווייס שוין ווענען דעם, אז אין

העלענאוו

קומט פאר

זונטאג, דעם 28-טען יוני ד. י.

די גרויסע זומער-פרעסע-רעדוטע

אונגעוועגליכע אטראקציעס .·. אויפטריטען פון לאדזער ארטיסטען .·. פאנטען-לאטעריע .·. דאנסינג .·. קאנקור־סען .·. ספארט .·. באקסער-קאמפען לאדז — פאזען דער בופעט איז רייך פערזעהען

קאנטראלעס אין רעסטאראציעס

ווען א פערארדנונג פון אינערן-מיניסטעריום דארפען רעסטאראנען זיך געפונען אין בעזונדערע לאקאלען, וואס בעשטעהען וועניגסטענס פון 2 צימערן און זענען נישט צוזאמענגעבונדען מיט יי וואוינונגען. אין איינעם פון די צימערן דארף ווערען צוגעגרייט דאס עסען, געהאלטען און גע־רייניגט דאס געשיר — דאס צווייטע צימער דארן פערווענדעט ווערען אלס עס-צימער.

די היגע סאניטארע קאמיסיע פיהרט איצט אדורך א קאנטראלע. אין פאלען, ווי דער לאקאל ענטשפרעכט נישט די דערמאנטע בעדינגונגען, ווערט צוזאמענגעשטעלט א פראטאקאל מיט א פאר־שלאג צו שליסען די רעסטאראנען.

באנקראטען און גלייט-בריף

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

אין 1926 י. איז אָרגאניזירט געוואָרען אַ קאָנ־סטיטוציאָנעלער ב. „בור־קאָאָפּעראַטיוו פון די קאָנדוק־טאָר דרוזשינעס אויף דער לאָדז־קאַלישער סטאַנ־ציע בור־קאָאָפּעראַטיוו האָט בעקומען קרעדיטען אין האָט פּראָיעקטירט אויסצובויען 4 הייזער־בלאָ־קען, די פירמע „טאַרסקי, טשוויקלינסקי און קאָמפּ. האָט בעקומען אַרבייטען אויף וואַסער־לייטונג און קאַנאַליזאַציע אויף 300 טויזענט זל.

די פירמע פלעגט ביים קאָאָפּעראַטיוו בעקומען אין דעקטנג וועקסלען וועלכע ס'פלעגען אויסשטעלען די קאָאָפּעראַטיוו מיטגלידער און דער קאָאָפּעראַ־טיוו פלעגט זשירירען, כדי צו דיסקאָנטירען די געקסלען אין באַנק פלעגען זיי נאָך זשירירט ווערען אַ חוץ דער פירמע — פריוואַט דורך פראַנטש־שעק טורסקי, אין 1927 י. האָט דער קאָאָפּעראַטיוו די וועקסלען געצאָהלט פינקטליך שפּעטער זען די הלוואות אין „באַנק גאָספּאָדאַרסטווא קראַיאָ־וועגא" פלעגען אָנקומען שווערע זענען פיל וועקסלען גע־גאַנגען צו פּראָטעסט און די פירמע „טורסקי, שוויק־לינסקי און קאָמפּ." האָט אַזעלכע פּראָטעסטען גע־מוזט אויסקויפען אויף 3 טויזענט זלאָטעס שפּעטער ווען די פירמע האָט שוין מעהר נישט געקענט אויסקויפען די פּראָטעסטען איז זי ערקלערט געוואָ־רען פאַר באַנקראָט לויט איהר אייגענע פּיטע און טורסקי איז ערקלערט געוואָרען פאַר באַנקראָט דורך זיינע קרעדיטאָרען.

איצט איז טורסקי אַרויסגעטראָטען אין געריכט וועגען ערקלערען דעם קאָאָפּעראַטיוו פאַר באַנקראָט דאָס געריכט האָט נעכטען דעם קאָאָפּעראַטיוו ער־קלערט פאַר באַנקראָט מיט'ן באַנקראָט טערמין פון 4. מערץ 1928 י.

יחיאל ליבערמאַן האָט בעקומען אַ ווייטערען גלייט בריף אויף 3 חדשים.

די ברידער מאַקס, יאַקוב און חיים שקאָלניק און ישעי טייך האָבען בעקומען אַ גלייט בריף אויף ווייטערדיגע 3 חדשים.

צופעליגע „בעקאַנטע" געוואַלט פערגוואַלדיגען 2 מיידלעך

ביידע יונגע העלדען זענען ארעסטירט

(2) אויף אַנאַ גאַס נעכטען אין אָוונד זענען 2 מיידלעך, אין אַנ'עלטערער הער נאָכגעלאָפען אַ דראָשקע מיט אַ געשריי „האַלט"! אויף דער דראָזש קע זענען געזעסען 2 יונגעלייט.

אויף רוג קאַשטשושקי האָט דער פּאָליציאַנט פערהאַלטען די דראָזשקע, איינער פון די יונגעלייט איז אַנטלאָפען, דעם צווייטען האָט מען אָפּגעפיהרט אין קאָמיסאַריאַט אין דאָרט האָט איינע פון די מיידלעך, די 16־יאָהריגע אידעגאַ וואַידליך (וואולטשאַג סקאַ 159) דערצעהלט: אַ טאָג פריהער האָט זי און איהר חברטע עמאַ ליפּט אין פאַניאַטאָווסקי פאַרק זיך בעקענט מיט 2 יונגעלייט מ'האָט שפּאַצירט און אָפּגערעדט אויף מאָרגען זיך צו טרעפען ווי־דער. מ'האָט זיך ווירקליך געטראָפען און די יונ־געלייט האָבען פערבעטען די מיידלעך צו זיך.

דאָרט האָט מען זיי אָנגעטרונקען, און זען די מיידלעך זענען געוואָרען אַביסעל בגלופין, האָבען די יונגעלייט זיי געוואַלט פערגוואַלדיגען. די מיידלעך האָבען זיך געוועהרט, אַנטלאָפען און גערופען די עלטערען. איינער פון זיי איז אַוועק אויף יוליש גאַס 27, אָבער די יונגעלייט שוין דאָרט נישט גע־טראָפען. ווען זיי זענען אַהיימגעגאַנגען, האָבען זיי אויף אַ דראָזשקע דערוועהען די העלדישע יונגעלייט עגמאַכט אַ טומעל און זיי פערהאַלטען.

דער פערהאַלטענער הייסט קאַראָל וועגער, זיין קאָלעגע וואָס איז אַנטלאָפען הייסט אַלפאָנס שטערעמף, ביידע זענען אַרעסטירט.

3 בוכשטאבען

פרעגט וואָס עס בעדייטען די 3 בוכשטאבען A.G.B. און יעדער וועט איין ענטפערן. אז דאָס איז דער מאַנאַזין פון זייד און וואָל־שטאָפען, לאָדז, פיעטרקאָווער 80 און אויב עס געהט וועגען די בעדייטונג פון די 3 בוכשטאבען, דאָס ווייס פאַק־טיש קיינער נישט. מיט 150 יאָהר צוריק איז ענס־שטאַנען אַ גוט. אוגטער דער פירמע אַלבערט — גאַדע — בעדין, וועלכע האָט אויף אַ שנעלען אופן פּראָבערט די וועלט־מערק. מיט יעדען יאָהר איז איהר צונעקומען אַ נייע פיליע און יעצט איז נישט קיין גרעסערע שפּאָט אויף דער וועלט, וואָס זאָל נישט קענען אָט די דריי בוכשטאבען. ווילע־דיג בעקענען די ברייטסטע קרייזען פון דער קונד־שאַפט מיט איהרע אויסאַרבייטונגען, האָט די לע־דזער אָבטיילונג פון A.G.B. איינגעאָרדענט אַ רעקלאַמע־פערקויף, פערקלענערענדיג די פּרייזען אויף אַלע איהרע אַרטיקלען. וואהרשיינליך זאָל דער אויספערקויף דויערן קוים נאָך עטליכע טאָג, און מ'דאַרף טאַקע זיך איילען, כדי אויסצונוצען די געלעגענהייט פון ביליגען איינקויף, האָט וועט דער־לויבען רעאַל זיך צו איבערצייגען וועגען דעם ווערט פון די דריי בוכשטאבען A.G.B.

„ביינאַכט אויפ'ן אַלטען מארק"

ביי דער ווילנער טרופּע (אנפ. מ. פּזאה) אין שטאַט־טעאַטער

גאַנץ לאָדז געדענקט נוט ביי די „ווילנער" די גלענצענדע פּרק־מאַרשטעלונג „ביינאַכט אויפ'ן אַלטען מארק" די גראַנדיזנסטע פאַרשטעלונג, וואָס מ'האָט ווען עס איז געזעהען אין יודישען טע־טער, אַ פאַרשטעלונג וואו דאָס פייערדיגע קינסט־לערישע וואו פּרק וואָרט טרעפט זיך צוזאַמען מיט'ן טאַלאַנט און מיט דער התלהבות'דיגער בע־ציהונג פון דער ווילנער טרופּע.

נישט אומזיסט ווערט די מאַרשטעלונג דער־וואַרט מיט אַזאַ נייגיר פון לאָדזער טעאַטער־ליבהאָבער.

היינט, דאָנערשטאָג, צו פּרצ'ס פיבערנאַכט חלום, קומט נאָך צו די גרויסע אַרטיסטישע פּער־קערפּערונג פון דער ראָל לץ דורך א. סאַמבערג. זייגע אַ קרעאַציע פון גאָר גרויסען מאַרגעס, דעם בדחן שפּילט יעקב ווייסליץ.

מאָרגען, פרייטאָג, גיבען די ווילנער זייער צווייטע פּרעמיערע. ס'ווערט אויסגעפיהרט אין אַ גאַנץ נייער אינטערפּרעטאַציע, הן רעזשי, די אויסשטאַטונג ווי דאָס אַרט שפּילען דור בערגעל־סאָנ'ס „פּרוסיאַמיהל" אינסצענירונגען אין רעזשי יעקב ראָטבוים, דעקאָר. אנדזשיי פּראָנגשקע.

„אַ מאַביליזאַציע פון אַלע יודישע אַרטיסטען

וועלכע געפינען זיך אין לאָדז

שבת דעם 27־טען יוני ווערט געגעבען אַנ'אינטערעסאַנטע מאַרשטעלונג וועלכעס לאָדז האָט נאָך נישט געזעהן אַלע לאָדזער אַרטיסטען צוזאַמען מיט די אַמעריקאַנער געסט, וועלכע ווי־לען אין לאָדז.

דער ליבלינג פון לאָדזער פּובליקום דער אַמעריקאַנער גאַסט הערמאַן שעראַקי, ווי אויך דער אַמעריקאַנער פילם־אַרטיסט פּנחס לעוואַנדאַ, פון ווילנער טרופּע דער וועלט־בערימטער פאָלקס־אַרטיסט יצחק סאַמבערג, דער ליבלינג פון לאָדז יעקב ווייסליץ. פון קאַמעראַל־טעאַטער פּרעמיער יוסף קאַמיען דער בעקאַנטער אַרטיסט יחיאל ראַקאָוו, עס ווערט געגעבען 2 פאַרשטעלונגען פאַר 1 בילעט פון 9 אָוונד ביז האַלב 12 די בעקאַנ־טע פּיעסע „די גאַסען קינדער" פון האַלב 12 ביז 1 ביינאַכט אַ גרויסע מלוה מלכה צוזאַמען מיט'ן פּובליקום, דער אָוונד זאָגט צו צו זיין איינער פון די גרעסטע וועלכעס לאָדז האָט נאָך נישט געזעהן.

2 לאָדזער באַנדיטען

געכאַפּט אויף גאַסטראָלען הינטער ראַדאָמסק

(2) נעכטען ביינאַכט איז אין דאָרף קוזניצע הינטער ראַדאָמסק אויסגעפיהרט געוואָרען אַ בענ־דישען־אָנפאַל. 4 פערמאַסקירטע רויבער מיט אַ רעוואָלווער אין האַנט האָבען זיך אַריינגעריסען אין דער וואוינונג פון מויער דייאָוו און טעראָרי־זירענדיג אַלעמען גענומען רויבען די וואוינונג.

דערווייל זענען אָנגעלאָפען 2 גרויסע הינט און האָבען אויסגעהויבען אַזאַ בילעריי, אַז ס'זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען די שכנים. דערזעהענדיג די רויבער האָבען זיי געכאַפּט קאַסעס און העק און די באַנדיטען זענען אַנטלאָפען.

די פּאָליציי האָט באַלד פערפאָלגט אַ גייער און מ'האָט געכאַפּט 2 באַנדיטען אַנטאָני קוזניטשיק פון לאָדז (פּעוויצ 2) און סטעפּאַן בראַטאָווסקי (וועסאָלא 11). זיי האָבען זיך נישט מודה געווען. מ'האָט זיי ביידע אַרעסטירט.

3 שרפות פון דונערס איז דערפער

(—) בעת'ן נעכטיגען שטורעם אין לעסקער פּעוויאַס איז אין דאָרף אַרפּעלוב אַ דונער אַריי, אין דער סטאַדאָלע פון לאַנדווירט סטאַניסלאַוו פּיס־קאַ. ס'איז שנשטאַנען אַ שרפה די סטאַדאָלע און דער דאַך איבערן וואוינונגס־הויז זענען אָפּגע־ברענט געוואָרען.

בעת דאָ איז פאָרגעקומען די רעטונגס־אַקציע האָט אַ צווייטער דונער געטראָפען אין סטאַדאָלע פון יאַבלאָנסקי און דאָרט איז אויך אויסגעבראָכען אַ שרפה. די פייערלעשער האָבען געמוזט זיך צוטיי־לען און לעשען די שרפות. די סטאַדאָלע איז פער־ברענט געוואָרען אינגאַנצען מיט אַלע מכשירים.

אין דערזעלבער צייט איז פון אַ דונער ענ־שטאַנען אַ שרפה אין שכנותדיגען דאָרף כערלע. ס'האָט אָפּגעברענט די גאַנצע ווירטשאַפט פון לאַנד־ווירט קוראַשעוויטש.

Dr. med. J. BETTE
ספּעציאַל־אַרצט פאַר אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
Piotrkowska 6, telef. 148-95
נעהמט אָן פון 8—11 פריה און פון 4—6 נאָכמ.

געגרינדעט אַ קאָמיטעט

פאַר אַ בית התבשיל פון פּראַווינצער ישיבה־בחורים אין לאָדז

נעכטען אין אָוונד איז אין לאָקאַל פון ישיבת „תורת אליעזר" פאָרגעקומען די גרינדונגס־זיצונג אונטערן פאָרזיץ פון ר' שלמה נחום קאַלי־סקי, אין וועלכען עס האָבען זיך בעטייליגט דע־לעגאַטען פון אַלע ישיבות פון לאָדז. עס איז בע־שלאָסען געוואָרען, אַז דער בית־התבשיל זאָל זיך עפענען וואָס שנעלער.

ראַד'יאָ-פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, ד. 25 יוני

12,05 צייטסיגנאַל, 1,15 גראַמאָפאָן־מוזיק, 1,25 טאָג־פּראָגראַם, 4,00 הפסקה, 4,45 גראַמאָ־פאָן־מוזיק, 4,30 קאָמוניקאַטען פאַר פישער און שיפער, 5,10 פאָרטראַג, 1,25 פּראָגראַם פאַר קינדער, 5,35 גראַמאָפאָן־פּליטען, 6,00 פאָרטראַג, 7,00 קאָנצערט פון סאָליסטען, 7,20 פערשידענעס, 7,40 גראַמאָפאָן־מוזיק, 8,00 קאָמוניקאַט פון לאָד־זער האַנדעלס־קאַמער, 8,15 ראַדיאָ־פּרעסע, 9,30 לייכטע מוזיק, 10,00 פון ווילנע, 10,15 פאָר־לעזונג, 10,30 פּאָליצייאישע קאָמוניקאַטען, 11,00 סאָליסטען־קאָנצערט, 12,00 לייכטע און טאַנץ־מוזיק.

שפּענדע

אויף אַ קינדער־פאַרשטעלונג אין דאָרף „טעאַדאָרי" האָבען די קינדער רעגינע קאַרע און דאָרסבערגער געזאַמעלט 5 זל. פאַר'ן יתומים־הויז וגערזשער 40.

דאָס געלד איז אָפּגענעהמען אין אַדמיני־סטראַציע פון דער צייטונג.

לאָדזער יודישער קאַמעראַל־טעאַטער
אַלעע 1־טער מאַי 2. געוו. ענגלישער זאַל (פריש רעמאָנטירט).
דירעקטאָר: דוד צעלמייסטער.
לעצטע גאַסטשפּילען פון דוד הערמאַן־טעאַטער
מיט'ן אַנטייל פון פּרעמיער יוסף קאַמען
פון דער ווילנער טרופּע
היינט, דאָנערשטאָג, דעם 25־טען, 9 אָוונד
„דער נסיון" דראַמאַטישע לעגענדע אין 3 אַקטן פון יעקב פּרעגער.
פּרייזען זענען פון 50 גר. ביז 1,50 זל.
שבת־לעצטע פּרעמיערע !!! וועז בלוט רעדט!..
סטאַטיליגען זיך: געוועזענע מיטגלידער פון דער ווילנער טרופּע — אולריך דוד, בירגבוים דוד, הירשפעלד זלמן, מעסינגער מיכאל, קענינג דינה, קורלענדער יעקב מיט דעם פּרעמיער יוסף קאַמען בראַש, ווי אויך נערה רבקה, יחיאל ראַקאָוו, בת־שבע.
אינסצענירונג און רעזשי: דוד הערמאַן. אדמיג. לייטער: א. גאַריעלאָוו.
בילעטען צו באַקומען אין קאָנדיטאָריי פון ה' ראָשגאָלד (פּיעטריקאָווער 38) און אַ גאַנצען טאָג אין דער קאַסע פון טעאַטער.

די צוויי גרעסטע עקראַן־שטערנס
Maurice Chevalier
Ramon Novarro
קומען די טעג קיין לאָדז
איינגיקויפען זייער קאָסמעטיק אין דער איינציגער רעגאַמירטער פּערפּומעריע
פון י. דרוקער, זאַוואַדזקע 5
וואָס בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואַהל פון די גייעטע פּערפּומען, טואַלעט־זייפען, פּו־דערן און אַלערליי קעלנישע בלומען־וואַסערן. ביליגסטע פּרייזען. ר. רעיעלע בעהאַנדלונג.
Pefrumerja J. Drukier Zawadzka 5
—telefon 175-92.—
בעמ.: אָנגרעסיפען בעקומען די בעסטע באַדינונגען.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6,
Telefon 12-333
tel. 12-333
ערשיינט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פּלוצימדיגע מאַרפּאַלען צו יעדער צייט בייטאָג און ביינאַכט ווי אויך אין אַלע אַקוטע־ריע און גינעקאָלאָגישע הילף.
פערדאַמענס־שטעל אונטער דער לייטונג פון אַ ד"ר־ספּעצ. פון 9 אָיר. ביז 3 ביינאַכט

ווער קען עמיגרירען קיין טשילי

פאריז (יט״א) מיט אַ קורצע צייט צוריק האָט דער „היקעם" דעלעגירט זיין פאָרשטעהער אין מאָנטעווידעאָ, קיין טשילי מיט׳ן צוועק אויסצופאָרשען אויפ׳ן אָרט די מעגליכקייטען פון אַ יידישער עמיגראַציע אין דאָזיגען לאַנד. די טעג האָט „היקעם" דערהאַלטען אַ בעריכט פון זיין דעלעגאַט קיין טשילי.

אין בעריכט שילט מיט דער דעלעגאַט, אַז נישט געקוקט אויף דעם אַלגעמיינעם קריזיס אין די דרום־אַמעריקאַנישע לענדער, איז די לאַגע פון די יידען אין טשילי אַ פערהעלטנישמעסיג בעפריידיגענדע און אַ געוויסע צאָהל גוט קוואַליפיצירטע יידישע האַנדווערקער (דערהויפּט שוסטער, שניידער, מעכאַניקער, גלעזער, בעקער און קרובה׳שע פּראָפעסיעס) וואָלט געקאָנט געפינען בעשעפטיגונג אין טשילי.

כדי צו בעקומען אַ רייזע־ערלויבניש קיין טשילי דאַרף מען אין טשילי קאָנסולאַט אין אויס־יאַנדע רונגס־אָפּטייל פאָרשטעלן די אַזויגערופענע „האַמאַדאַ׳ד. ה. אַ בעשטעטיגונג פון דער מאַכט אין טשילי, וואָס ווערט אַרויסגעגעבען אויפ׳ן יסוד פון אַ דעקלאַראַציע פון אַ בירגער פון טשילי, אַז דער צו־קונפטיגער עמיגראַנט וועט נישט פאַלען צו לאַסט דער עפענטליכער וואוילשטענדיגקייט. וועגען אַרויס־געבען די „האַמאַדאַ" קענען זיך משתדל זיין נישט בלויז קרובים פון קאַנדידאַטן, נאָר בכלל יעדער בירגער פון לאַנד.

די געזעץ. „היקעם" ווערט אין סאַנטיאַגאָ־דע־טשילי רעפּרעזענטירט דורך דעם אָרטיגען יידישען „עמיגראַנטען־שוץ־פעראיין", פּראַש פון וועלכער עס שטעהט דער אָנגעזעהענער בירגער: ד״ר ווייג־שטיין. די געזעלשאַפט האָט בעקומען די פערזיכערונג פון דער רעגירונגס־מאַכט, אַז עס וועט איהר יעדען חודש אַרויסגעגעבען ווערען אַ געוויסע צאָהל „האַמאַדאַ׳ס" פאַר יידישע עמיגראַנטען.

וועגען אַלוועלטליכען צוזאַמענפאַהר פון יידישע זשורנאַליסטען

פאריז (יט״א) דאָ איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון די פאַריזער פאָרשטעהער פון דער יידישער אינלענדישער און אויסלענדישער פּרעסע מיט׳ן צוועק זיך אַרויסזאָגען וועגען פּראַיעקט צוזאַמענפאַהר פון אַנ׳אַלוועלטליכען צוזאַמענפאַהר פון יידישע זשורנאַליסטען, ווי בעקאַנט, דאַרף זיך אַזאַ צוזאַמענפאַהר, לויט דעם פאָרשלאָג פון די איניציאַטאָרען צווישען אַנדערען זיך בעשעפטיגען מיט דער פראַגע פון צונויפרופען אַנ׳אַלוועלטליכען יידישען קאָנגרעס.

די אַנטיילנעמער אין דער בעראַטונג האָבען בעשלאָסען צו אונטערשטיצען די איניציאַטיוו פון די בערלינער יידישע זשורנאַליסטען וועגען צונויפרופען אַ וועלט צוזאַמענפאַהר פון יידישע זשורנאַליסטען.

ארעסטירט א יידישען אינזשיניער אין חיפה

ירושלים 24 (יטא טעלעגראַפיש) אַ גרויס איבערראַשונג האָט אַרויסגערופען אין חיפה דער אַרעסט פון יידישען אינזשיניער זיפרין, וועלכער ווערט בעשולדיגט, אַז ער האָט מיטגעהאָלפען אין דער דעפּרוידאַציע פון אַ מאַגיסטראַט־בעאַמטען, וועלכער האָט צוגענומען 23 פונט.

—:o:—

אמעריקאַנער ציוניסטען וועלען נישט מיטאַרבייטען אויפ׳ן באַזעלער־קאָנגרעס מיט די רעוויזיאָניסטען

ניו־יאָרק (יט״א) קיין אייראָפּאַ איז אַרויסגעפאָהרען, כדי זיך בעטייליגען אין 17־טען ציוניסטישען קאָנגרעס, דער טאַראַרעטיקער פון אַמעריקאַנער ציוניזם און מחבר פונ׳ם פּראָגראַם פון דער אַמעריקאַנער דעלעגאַציע צום ציוניסטישען קאָנגרעס, ה׳ עמנואל נ׳ומאַן. פאַר זיין אָפּפאָהרען קיין אייראָפּאַ האָט ה׳ נ׳ומאַן אין אַ געשפּרעך מיט זשורנאַליסטען פּעלויכטען אַ רייה ציוניסטישע פראַגען, צוו. אַנד. אויך די קלאַנגען, וואָס זענען פּאָפּולער אין די רעוויזיאָניסטישע קרייזען, וועגען אַ מעגליכע מיט אַרבייט פון אַמעריקאַנער ציוניסטען מיט די רעוויזיאָניסטען. ה׳ נ׳ומאַן האָט אָבגעלייקענט די דאָזיגע ידיעות, ערקלערענדיג, אַז ער זעהט נישט קיין מעגליכקייט פאַר אַזאַ צוזאַמענאַרבייט.

אויך ה׳ יעקב פישמאַן, וועלכער איז אַ פיהרער דע פערזענליכקייט צווישען דער אַמעריקאַנער דעלעגאַציע צום 17־טען ציוניסטישען קאָנגרעס, געפינט איין, אַז די ערקלערונגען פון רעוויזיאָניסטען וועגען אַ מעגליכקייט פון זייער מיטאַרבייט מיט די אַמעריקאַנער ציוניסטען זענען לעכערליך און אויבערגינדעט. בלויז דאָס פעהלען פון אַנ׳איינהייטלי־כער שטעלונג מצד דער אַמעריקאַנער דעלעגאַציע צו די פראַבלעמען, וואָס וועלען בעהאַנדעלט ווערען אויפ׳ן קאָנגרעס, מאַכט שוין אויגמעגליך אַזאַ צוזאַמענאַרבייט פון דער גאַנצער דעלעגאַציע מיט די רעוויזיאָניסטען, און בעוויזט ווי אויגרעאַל עס זיי נען די דערמאָנטע קלאַנגען.

ס׳רוב אַמעריקאַנער דעלעגאַטען זענען שוין אָבגעפאָהרען קיין אייראָפּאַ, צווישען זיי אויך ראַבי סטיפען וויז, יעקב דע האַז א. אַ.

היינט אוז פאַרג. טעג!

די רייצענדע מיט לידער, מוזיק און אינהאַלט פילם־אפּערעטקע

דערוועג צום גן־עדן

רעזשי פון Eryk Pomer שעפער פון „אונגאַרישער ראַפּסאָדיע" און „ליבעס־וואַלץ"־ פרעהליכע „Qui pro Quo" — הולטאַישע טראַיקעס, ס׳געיעג נאָך אַ ווייב און נאָך נרן.

אין די הויפּט־ראָלן: Lilian Harvey Henri Garat, Olga Czechwa, Gaston Jaquett.

אויסער׳ן פּראָגראַם: קלאַנג־ צייכנונג־ קאָמעדיע א. נ. „אויף די שטור־מישע כוואַליעס".

אָנהויב אין נעוועהנליכע מעג 5 וואָכטשאַ שפּת, זונטאַג און יום־טוב 2.30 ביי־טאָג

פאַפּולערע פּרייזען.

דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט.

מעמאַריאַל פון דאַ האַלענדישע ציוניסטען צום 17־טען ציוניסטישען קאָנגרעס

די צילען פון ציוניזם. אונבעדינגטע נויטווענדיגקייט צו רעאָרגאַניזירען די ציוניסטישע בעוועגונג

ראָטערדאַם (יט״א) די פיהרענדע אָרגאַנען פון ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין האָלאַנד האָבען פערעפענטליכט אַ מעמאָריאַל צום 17־טען ציוניסטישען קאָנגרעס, אין וועלכען זיי בעגרינדען אַ רייה פאָדערונגען פון פּרינציפּיעלער בעדייטונג. אַזוי למשל פאָדערען די האָלענדישע ציוניסטען, אַז די ציוניסטישע עקזעקוטיווע זאָל ראַשית כל פאָרשטעלען דעם קאָנגרעס גענוי פאָרמולירטע צילען פון ציוניזם, די האָלענדישע ציוניסטען מאַטיווירען זייער פאָרשלאָג דערמיט, וואָס פון פערשידענע ציוניסטישע טריבונעסווערען פּראַקלאַמירט געגענוועצליכע אינטערפּרעטירונגען פון באַזעלער פּראָגראַם און דער באַלפור־דעקלאַראַציע. דער איינציגער ציל און זיין בערעכטיגונג פון ציוניזם, ערקלערען די האָלענדישע ציוניסטען, איז די לעזונג פונ׳ם יידישען פּראָבלעם עס איז אַנ׳אונבעדינגטע נויטווענדיגקייט צו שאַפען אַ יידישע מעהרהייט אין ארץ־ישראל. דער קאָנגרעס דאַרף פּראַקלאַמירען פאַר דער גאַנצער וועלט, זיין פאָדערונג, אַז דער טייל א״י, וועלכער רופט זיך עבר־הירדן, זאָל נישט פערבלייבן אָפּגעטיילט פון דער טעריטאָריום, אויף וועלכער עס דאַרף געשאַפען ווערען די יידישע נאַציאָנאַלע היים.

אין וויטערען טייל פון זייער מעמאָריאַל שטעלען פעסט די האָלענדישע ציוניסטען מיט בעדויערען די דעמאָראַליזאַציע פון דע׳ ציוניסטישער בעוועגונג אין פערשידענע סימפּטאָמען פון דראָהענדער צופאַלענקייט. איינצעלנע ציוניסטישע פערבאַנדען און פּראַקציעס נעמען זיך דאָס רעכט פון זעלבסט־שטענדיגע קערפּערשאַפטען, כדי צו פערמיידען די אונגאַרמאַלע עריינונגען, דאַרף דער סיסטעם פון שקל־פערקויף רעאָרגאַניזירט ווערען.

די בעסטע רעפאָרם וואָלט געווען דורך פולשטענדיגער אָפּשאַפונג פון שקל דע׳ יסוד פון דער בע וועגונג דאַרף זיין די שטענדיגע מיטגלידערשאַפט פון בעזונדערע פעדעראַציעס, וועלכע שטיצען זיך אויף מיטגלידער, וואָס טראָגען אַריין אַ שטענדיגע מיטגלידער־אָפּצאָהל. די איינגעפיהרטע צוליב פּראַקציאָנעלע צוועקען דאָפּעלטע פאָרשטעהערשאַפט פון ארץ־ישראל צוויקען אַ ציוניסטען דאַרף אָבגעשאַפט ווערען. אויך די יידישע אַנען דאַרויסשטעלען אַ רייה פון אַנדערע פאַדערונגען פון מאַרגלידער־אָפּצאָהל, אַן ער וועט בלתי ספק זיין פון אויבען איבער דעם געוועהרלאָזען האַרי...

ניין, מ׳דאַרף צוואַרטען ביז די בעראַטונג וועט זיך ענדיגען!

ערשטענס, קאָן דאָך זיין, אַז אויף דער דאָזיגער בעראַטונג וועלען ענטפּלעקט ווערען פערשידענע טשיקאַווע זאַכען, און, צווייטענס, אויב די איבעריגע שפּיאָנען וועלען בעלם ווערען, וועט ער זיך בעמיהען צו פערהאַלטען מאַרטימערן אונטער אַ וועלכען נישט־איז אויסרייד.

דער טעלעפאָן האָט נישט פונקציאָנירט, און דער מאַטאָציקעל איז געווען דער אייגציגער פערבינדונגס־מיטעל.

אָבער דערצו האָט ער דאָך געדאַרפט אַליין אָבפאַהרען קיין סטעגינג.

ווען מאַרטימער טוט אַזוי אַ קוק אויף איהם אין דעם מאָמענט, וואָלט ער זיכער בעמערקט אין זייגע אויגען אַ בליאַסק, וואָס וואָלט געווען שווער צו פערענטפערען בלויז מיט דעם אויסגעטרונקענעם בראָנפען.

— ווען איך ווייס, אַז איהר בעדאַרפט צו טעלעפאָנירען פריוואַט — האָט מאַרטימער פאַרטגעזעצט מיט אַ טרוקענער, פאַרבלאָזער שטים — וואָלט איך זיך, פערשטייט זיך, נישט געאיילט.

— אַ, דאָס איז נאַרישקייטען! — האָט זיך האַרי אָפּגערופען — איך זעה אָבער, אַז איהר זענט ווירקליך אַ פאָרזיכטיגער מענש.

מאַרטימער האָט געוואָרפען אויף איהם אַ פלינקען בליק, וועלכען האַרי האָט אויפגענומען מיט אַ ליבענסווירדיגען שמייכעל.

— מיר איז עס נאָך מעהר אָנגענעהם, וואָס איך גופא בין — אַבסאָלוטע פאָרזיכטיגקייט.

קאַפּיטעל אכצעהן

די פערזאַמלונג פון שפּיאָנען

לויט די אָנווייזונגען פון האַרי׳ן האָט מאַרשאַ צוגעגרייט אין קאַבינעט צוויי קאָרטען־טישלעך. אין ווינקעל אויף אַ בעזונדער טישעל האָט זי אוועקגעשטעלט גלעזער, אַ פלאַש וויסקי, אַ סיפאָן זאָדעוואַסער און אַ הויפען געבעקס.

לויט דער ביטע פון מאַרטימערן, האָט האַרי ערקלערט דער דינסט, אַז זי קאָן זיך געהן לעגען שלאָפען, ווי נאָר די געסט וועלען קומען.

אין גאַבינעט איז געווען שטיל.

עס האָט זיך בלויז געהערט דאָס רעגעלמעסיגע קלאַפּען פון זייגער אויפ׳ן קאַמין, און דאָס שאָרכען פון דער אָוועגד־צייטונג, אין וועלכער מאַרטימער האָט זיך פערטיפט.

האַרי האָט זיך בייט פונאַנדערגעזעצט אויף דער סאָפע און רויכערענדיג אָהן אויפהער, האָט ער זיך איבערלייגט, וואָס ער האָט דאָ איצט צו טון.

אין געדאַנק האָט ער געוואויגען דעם כוח פון זיין געגנער.

יענער איז אוודאי געווען שטאַרקער, ווי ער האָט זיך אויסערליך אויסגעוויזען צו זיין.

צי זאָל ער איצט אַ פּרוב טון פערמעסטען זיך מיט איהם?

אָבער — מאַרטימער האָט זיכער מיט זיך אַ רעוואָלווער, און ער וועט בלתי ספק זיין פון אויבען איבער דעם געוועהרלאָזען האַרי...

ניין, מ׳דאַרף צוואַרטען ביז די בעראַטונג וועט זיך ענדיגען!

ערשטענס, קאָן דאָך זיין, אַז אויף דער דאָזיגער בעראַטונג וועלען ענטפּלעקט ווערען פערשידענע טשיקאַווע זאַכען, און, צווייטענס, אויב די איבעריגע שפּיאָנען וועלען בעלם ווערען, וועט ער זיך בעמיהען צו פערהאַלטען מאַרטימערן אונטער אַ וועלכען נישט־איז אויסרייד.

דער טעלעפאָן האָט נישט פונקציאָנירט, און דער מאַטאָציקעל איז געווען דער אייגציגער פערבינדונגס־מיטעל.

אָבער דערצו האָט ער דאָך געדאַרפט אַליין אָבפאַהרען קיין סטעגינג.

ס׳אַראַ תירוץ זאָל ער עפּעס אויסקלערען?

אויף דעם וועג אַהין דאַרף מען רעכענען צעהן מינוט, אויף דעם שמועס דאָרטען — פינף מינוט, און נאָך דאַרף מען צורעכענען צעהן מינוט אויף צו געבען אַ מעגליכקייט דער פּאָליציי אין אויטאָמאָבילען צוצוקומען צום „מיהל־הורז".

צי וועט איהם געראַטען אַרויסצוקריגען זיך פון דער בעראַטונג אויף פינף־ און צוואַנציג מינוט, נישט אַרויסדופענדיג קיין פערדאַכט?..

ס׳איז אַ גרויסער ספק!

און אויב ס׳זאָל טאַקע נישט געראַטען, קען מען האַלטען דעם גאַנצען ענין פאַר אַדהיכגעפאַלען, מיט פערדרוס האָט ער זיך פלוצים דערמאָהנט אין מאַרטימערס אויטאָ.

אויב אין זיין אָפּוועזענהייט וועט ענטשטעהען דער חשד, וועלען זיך די שפּיאָנען בלי ספק אַריינצעצען אין אויטאָ, און זיי וועלען פערשווינדען אידער האַרי וועט צוריקקומען מיט דער פּאָליציי פון סטעגינג.

דער טומאַן האָט זיך אויפגעהויבען און אין דרויסען איז געווען ליכטיג.

פאַר׳ן אַוועקגיין מוז מען „צוריכט־מאַכען" מאַרטימערס אויטאָמאָביל... אָבער ווי אַזוי מאַכט מען עס?

אידער ער האָט געהאַט די מעגליכקייט צו פער עגדיגען ווי געהעריג דעם דאָזיגען געדאַנק, האָט זיך דערהערט דער רויש פון אַ מאָטאָר.

מאַרטימער האָט אַרונטערגעלאָזט אויף דער ערד די צייטונג.

— דאַכט זיך אַנ׳אויטאָמאָביל?.. דאָס זענען געקומען אונזערע פריינד!.. איך האָב נאָך זיי געשיקט מאַקס׳ן אויפ׳ן ווענטפילדער וואָקזאַל.

(פאָרטזעצונג קומט).

דער „פּויליישער שטערן"

24)

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון דעם וועלט־קריג

— דער טעלעפאָן, מיין פריינד — האָט מאַרטימער דערקלערט — איז אַ גרויסע ערפינדונג פון אונזער עפּאָכע. אָבער אין דערזעלבער צייט איז עס אויך אַ זעהר געפעהרליכע ערפינדונג. האָבען אַ טעלעפאָן־אַפּאַראַט אין שטוב איז כמעט אַזוי געפעהרליך, ווי פיהרען אַ בוך פון זכרונות. אָט דעריבער האָב איך נישט געוואָלט, אַז אימיצער זאָל האָבען אַ געלעגענהייט צו שטערען אונזער היינטיגע ברידזש־פּאַרטיע, און איך האָב זיך דער לויבט איבערצושניידען אייער טעלעפאָן־דראָהטען, וועלבסטפערשטענדליך, אויף אַ קורצע צייט נאָר; די פערבינדונג וועט תיכף צוריקגעשטעלט ווערען ווי־נאָר מיר וועלען האָבען געענדיגט אונזער בע־ראַטונג. איך וועל אַליין רעפערירען דעם טעלע־פאָן, ווייל איך גופא בין אַ גאַנץ גוטער עלעקטראָ־טעכניקער.

האַרי האָט געשווייגען.

אמת, זיי זענען דאָ איצט געווען בלויז אין צווייען, אָבער אויב ער וויל פּאַקען דעם שפּיאָן צוזאַמען מיט זיינע שותפים, וועט איהם אויסקו־מען צו אַנ׳עצה געבען זיך איינער אַליין, אָהן זייטיגער הילף.

די דאָזיגע פערספּעקטיוו האָט איהם נישט גע־שראָקען.

— דער טעלעפאָן, מיין פריינד — האָט מאַר־טימער דערקלערט — איז אַ גרויסע ערפינדונג פון אונזער עפּאָכע. אָבער אין דערזעלבער צייט איז עס אויך אַ זעהר געפעהרליכע ערפינדונג. האָבען אַ טעלעפאָן־אַפּאַראַט אין שטוב איז כמעט אַזוי געפעהרליך, ווי פיהרען אַ בוך פון זכרונות. אָט דעריבער האָב איך נישט געוואָלט, אַז אימיצער זאָל האָבען אַ געלעגענהייט צו שטערען אונזער היינטיגע ברידזש־פּאַרטיע, און איך האָב זיך דער לויבט איבערצושניידען אייער טעלעפאָן־דראָהטען, וועלבסטפערשטענדליך, אויף אַ קורצע צייט נאָר; די פערבינדונג וועט תיכף צוריקגעשטעלט ווערען ווי־נאָר מיר וועלען האָבען געענדיגט אונזער בע־ראַטונג. איך וועל אַליין רעפערירען דעם טעלע־פאָן, ווייל איך גופא בין אַ גאַנץ גוטער עלעקטראָ־טעכניקער.

האַרי האָט געשווייגען.

אמת, זיי זענען דאָ איצט געווען בלויז אין צוויען, אָבער אויב ער וויל פּאַקען דעם שפּיאָן צוזאַמען מיט זיינע שותפים, וועט איהם אויסקו־מען צו אַנ׳עצה געבען זיך איינער אַליין, אָהן זייטיגער הילף.

די דאָזיגע פערספּעקטיוו האָט איהם נישט גע־שראָקען.

— דער טעלעפאָן, מיין פריינד — האָט מאַר־טימער דערקלערט — איז אַ גרויסע ערפינדונג פון אונזער עפּאָכע. אָבער אין דערזעלבער צייט איז עס אויך אַ זעהר געפעהרליכע ערפינדונג. האָבען אַ טעלעפאָן־אַפּאַראַט אין שטוב איז כמעט אַזוי געפעהרליך, ווי פיהרען אַ בוך פון זכרונות. אָט דעריבער האָב איך נישט געוואָלט, אַז אימיצער זאָל האָבען אַ געלעגענהייט צו שטערען אונזער היינטיגע ברידזש־פּאַרטיע, און איך האָב זיך דער לויבט איבערצושניידען אייער טעלעפאָן־דראָהטען, וועלבסטפערשטענדליך, אויף אַ קורצע צייט נאָר; די פערבינדונג וועט תיכף צוריקגעשטעלט ווערען ווי־נאָר מיר וועלען האָבען געענדיגט אונזער בע־ראַטונג. איך וועל אַליין רעפערירען דעם טעלע־פאָן, ווייל איך גופא בין אַ גאַנץ גוטער עלעקטראָ־טעכניקער.

האַרי האָט געשווייגען.

אמת, זיי זענען דאָ איצט געווען בלויז אין צוויען, אָבער אויב ער וויל פּאַקען דעם שפּיאָן צוזאַמען מיט זיינע שותפים, וועט איהם אויסקו־מען צו אַנ׳עצה געבען זיך איינער אַליין, אָהן זייטיגער הילף.

די דאָזיגע פערספּעקטיוו האָט איהם נישט גע־שראָקען.

הינטער די קולישעס
פון האנדעל מיט ווייסע שקלאפינס

געכטען איז אין ווילנער אפעלאציע־געריכט בעשטימט געווארען אויף צו בעטראכטען אַ סענסאציאנעלען פראצעס וועלכער דעקט עטוואס אָפּ דעם מארהאנג איבער די געהיימנישען פון האנדעל מיט ווייסע שקלאפינס אין ווילנע.

אלס אנגעקלאגטע האט געזאלט פיגורירען די יודישע פרוי בוגיע פראנק־קאץ, וועמענס פראצעס איז פארגעקומען אין מערץ פון היינטיגס יאהר אין ווילנער קרייז־געריכט.

די פרוי איז אנגעקלאגט געווארען אין פערגעדרען יודישע מיידלען אין אַ שאנד־הויז אין צווינגען זיי צו פראסטיטוציע.

צום פראצעס האבען זיך געשטעלט צוויי פון זיי.

איינע פון זיי ליס, האט פאר דער צייט וואס בוגיע פראנק־קאץ איז געזעסען אין טורמע חתונה געהאט און איז איצט אנ'ארענטליכע פרוי, די צווייטע פון זיי אַ געוויסע בערנשטיין איז נאך עד־היום פערבליבען אין דעם שאנד־הויז, וואוהין ס'האט איהר פערפיהרט די אנגעקלאגטע.

פון די דערקלערונגען, וועלכע ס'האבען געגעבען ביידע עדות האט מען זיך געקענט סאר־שפעלען אַ קלאר בילד ווי אזוי די אנגעקלאגטע האט פערנארט אין איהרע נעצען דעם עדות ל.

דאס מיידעל איז צו יענער צייט געלעגען אַ קראנקע אין שפיטאל, די אנגעקלאגטע בוגיע קאץ האט זיך דערוואוסט דערפון אין געבעסטען איהר חברטע ב—ן, זי זאל איהר ארייפהערען צו איהר אין שפיטאל.

די פרוי האט ארויסגעוויזען צו דעם יונגען מעדעל פיל ווארימקייט און ווען זי איז שנדליך ארויס פון שפיטאל, האט בוגיע קאץ צוזאגענדיג, אז זי וועט איהר איינגארדנען, פערפיהרט איהר צו זיך אין שטוב, וואו ס'האט זיך געפונען אַ שאנד־הויז און געצוואונגען איהר צו פראסטיטוציע. ווען ל—ס מוטער האט זיך דערוואוסט דערפון איז זי אוועקגעגאנגען צו די אנגעקלאגטע פאדערענדיג מען זאל איהר ארויסגעבען די טאכטער.

די פרוי האט אבער בעקומען אנגעבראכען די ביינער און די אנגעקלאגטע האט אריבערגע־פיהרט דאס מיידעל אין אַ צווייטען לאקאל. דער ענין איז איבערגעגעבען געווארען צו דער פאָ־ליציי. דאס פריילין ל. איז בעפרייט געווארען פון שאנד־הויז און בוגיע פראנק־קאץ איז צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פערענטווארטליכקייט.

סאר'ן פערפענטליכען דעם אורטייל אין קרייז־געריכט איז בוגיע קאץ ארויס פון געריכטס־זאל און איז נעלם געווארען.

דאס געריכט האט שוין אין איהר אפווע־זענהייט פערצעטליכט אנ'אורטייל אויפ'ן סמך פון וועלכען זי איז פערמשפט געווארען אויף 4 יאהר שווערע תפיסה.

איהר פערטיידיגער האט דערווייל אפעלירט און נעכטען האט איהר פראצעס געזאלט פארקו־מען אין ווילנער אפעלאציע־געריכט. דאס געריכט האט אבער בעשלאסען דעם פראצעס אפצולייגען, מחמת ס'איז נישט בעקענט צו די אנגעקלאגטע בוגיע קאץ ווייס דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאנץ.

דער פראצעס וועט בעטראכט ווערען ערשט דאן ווען די אנגעקלאגטע וועט פערהאלטען ווערען.

פראנצויזישער גראף זיך מגייר צוליב אַ ווילנער יודיש מיידעל

אין ווילנע ווערט איצט דערצעהלט פאלגענדע פשיקאווע געשיכטע:

די יודישע פריילין שרה מ. האט פאראיאהרען געענדיגט גימנאזיע.

בישט האבענדיג, וואס צו טון, און וועלענדיג זיך פערפולקאמען אין פראנצויזיש, האט זי בע־שלאסען צו נעהמען לעקציעס ביי אַ יונגען פראנ־צויזישען לעהרער דע־אַרמיז, וועלכער שטאמט פון אַנ'אַלטער פראנצויזישער אַריסטאקראַטישער משפחה און האט געהאט לעצטענס זיך בעזעצט אין ווילנע.

שרה מ. האט טאקע געמאכט שנעלע פארט־שריט אין פראנצויזיש, אבער אין דער זעלבער צייט איז אויך געשטיגען איהר סימפאטיע צום יונגען פראנצויזישען לעהרער, ביז שרה האט זיך איבערצייגט, אַז זי איז פעריליבט אין איהר פראנ־צויזישען לעהרער.

אויף דע־אַרמיז איז נישט געבליבען גלייכ־גילטיג צו דער חנ'עודיגער שרה'ן און די יונגע־לייט האבען פערפיהרט אַ ראַמאַן, וועלכער האט זיך ד יטעג פערענדיגט מיט אַ יודישער חופה אין דאנציג און אין צווי טעג שפעטער מיט אַ קנס־מאָל אין ווילנע.

די געשעהענישען, וועלכע האבען דערבראכט צו דער חופה האבען זיך ענטוויקעלט אויפ'ן פאָל־גענדען אופן:

ווען גענהיימען ראַמאַן פון שרה'ן מיט'ן פראַנ־צויזישען לעהרער האבען זיך דערוואוסט איהרע עלטערן, וועלכע האבען פערוועהרט שרה'ן צו טרעפען זיך מיט'ן פראַנצויז.

דאס האט אויף שרה אַזוי געווירקט, אַז זי איז אריינגעפאַלען אין אַ טיפער מרה־שחורה איז אויסגעבליבען געווארען און האט אויסגעזעהען ווי אַנ'ערנסטע קראַנקע.

דאס האט שטארק בעאומרוהיגט די עלטערן און שרה'ס פאטער האט בעשלאסען איבערצורעדען מיט'ן פראַנצויזישען לעהרער.

דע־אַרמיז האט דערקלערט מ—ן, אַז ער האט ליב זיין טאכטער און אויב ס'איז אַ מציאה די רעליגיע, איז ער גרייט זיך מגייר צו זיין און חתונה האבען מיט שרה'ן כדת משה וישראל.

מ. האט מסכים געווען און האט אַרויסגעשיקט דע־אַרמיזען קיין דאנציג, וואו ער האט זיך מגייר געווען און די טעג איז דארט פארגעקומען דער חופה צווישען דער ווילנער יודישער מיידעל און דעם פראַנצויזישען אַריסטאקראַט.

ספרדישע יודען נעמען נישט אַן די שפאנישע איינלאדונג

בעלגראד (יט"א) אין דער פיהרענדער יוגא סלאַוישער טעגליכער צייטונג „וכעמע" איז ער־שינען אַ גרעסער אַרטיקעל פון דעם פיהרער פון דיספרדישע יודען אין יוגאסלאוויען. לעאן א. אמאר, אין וועלכען ער רעדט ארום די שפאַנישע פאָרשלאַגען וועגען דער שפאַנישער נאַטאַראַלי־זאציע פון ספרדישע יודען. ה' אַמאר שטעלט פעסט, אַז די בעמיהונגען פון דער שפאַנישער רעגירונג זענען נישט אַקטועל. ווענינסטענס קלע־רען נישט די ספרדישע יודען אין יוגאסלאַוויען וועגען אויסנוצען די שפאַנישע איינלאַדונג. די שיינע ווערטער פון די איצטיגע שפאַנישע מאַכטהאבער זענען נישט ביכולת צו פערווישען די געפיהלען פון פערביטערונג. מיט וועלכע עס זענען פערבונדען די ערינערונגען פון די ספרדים וועגען זייער אַלטען פאַטערלאַנד, וואס האט אַזוי ברוטאל בעהאנדעלט זייערע אבות, אויב דאס איצטיגע שפאַניען האט בדעה צו געווינען פאַר זיך מיט די גאַרנישט כער־פליכטענדע ווערטער די פאַר איהר נישט־אינדי־פערענטע פאָליטישע סימפאַטיעס פון ספרדישע יו־דען אין פערשידענע טיילען פון דער וועלט, האבען אָבער די ספרדישע יודען אין יוגאסלאוויען קיין איג טעל'עס נישט צו שאיצע ‍ז שפאַניען אין דער דאָזי־גער אַקציע איהר'ער, ווייל יוגאסלאַוויען איז אַ גע־טרייע מוטער פאַר די אייניקלעך פון די גרושי־הספרדי. אין משך פון יאָהרהונדערטער זענען די יוגאסלאווישע יודען קיינמאָל נישט געוואָרען בע־עוולהט, זיי זענען ענג פערבינדען מיט דעם שיק־זאַל פון יוגאסלאוויען, וועלכע זיי האבען נישט בדעה צו פערלאָזען און אָננעמען די שפאַנישע ביר־גערשאַפט.

פון דער יודישער קאלאניזאציע אין ראטען־פערבאנד

מאסקווע, (יט"א) די טראַקטאָרען־צענטראַלע אין מאַסקווע האָט דעליגירט 300 ערפאַהרענע לאַנד ווירטען צו די יודישע קאָלאָניעס אויף קרים, כדי זיי זאָלען מיטאַרבייטען מיט די אָרטיגע יודישע קאָלאָניסטען ביים שניט.

„אַגראָ־דזשוינט האָט געשלאָסען אַנ'אָבמאַך מיט דער טראַקטאָרען־צענטראַלע וועגען אַרויסשיקען נייע טעכנישע קרעפטען צו די קאָלאָניזאַציע־צענ־טערן פריידאָרף און סמידאָוויטש אויף אוקראַינע. „עמעס" טיילט מיט, אַז די יודישע אויטאָ־נאָמישע ראַיאָנען אין ראַטען־פערבאַנד מאָביליזירען צום שניט די גאַנצע שול־יוגענד און אַלע פרייע פון אַרבייט שטאטישע עלעמענטען.

ווי עס טיילט מיט די פרעסע, זעהט מען פאַר, אַז ה. י. וועט דער שניט אין די יודישע קאָלאָניעס זיין זעהר אַ גראָטענער. אויב עס וועלען נישט פעהלען קיין אַרבייטס־הענד צום אַרבענעמען די תבואה פון די פעלדער, וועלען די תבואה זאַמלונגען ערמעגליכען צו פערגרעסערען די יודישע איבערזיד־לונגס־קאַמפאַניע פון די קליינע יודישע שטעט־לעך אין ווייסרוסלאַנד און אוקראַינע צו די יודישע קאָלאָניזאַציע־געגענדען.

וואס האט בעשלאסן
די לעצטע „פונדיישאן"־סעסיע

וואַרשע, (י.ט.א.) דינסטאג זענען צוריק־געקומען קיין וואַרשע די דעפוטאטען ווישליצקי און ד"ר מ. פלאום, וועלכע האבען צוזאמען מיט די ה"ה פרעזעס ד"ר זילבערשטיין און מ. שאַליט אין נאמען פון די יודישע קאָאָפּעראַטיווע געזעל־שאַפטען אין פוילען זיך בעטייליגט אין דער קאָנפערענץ פון די „פונדיישאן"־דירעקטאָרען אין בערלין.

ווי עס ווערט דער י.ט.א. מיטגעטיילט פון אַ זיכערע קוועלע איז אויף דער דאָזיגער קאָנפע־רענץ אויספיהרליך ארומגערעדט געווארען דער איצטיגער צושטאנד פון דער יודישער קאָאָפּעראַ־טעווער בעוועגונג אין פוילען.

אין צוזאַמענהאנג מיט'ן אלגעמיינעם קריזיס וואס מיר לעבען איצט איבער, ווי אויך די פראגע פון אַנ'עווענטועלער רעוויזיע פון די יסודות לויט וועלכע עס ווערען געגעבען לאנגטערמיניגע הלוואות די קאָאָפּעראַטיווע געזעלשאַפטען.

ס'איז אויך אויספיהרליך ארומגערעדט געווארען די טעטיגקייט פון דער באנק פאַר קאָאָפּעראַטיוען אין פוילען ווי אויך די ראָל פון דער באנק פאַר דער ענטוויקלונג פון דער יודישער קאָאָפּעראַציע אין לאנד.

די קאָנפערענץ האָט בעשלאָסען צו סובאַר־דיניירען דעם אויפבוי אונטער דער דירעקטער אויפזיכט און אויף דער פערענטוואָרטליכקייט פון דער באנק פאַר קאָאָפּעראַטיוען.

ווייטער איז בעשלאָסען געווארען אויסצאָה־לען דעם פערבאנד פון יודישע קאָאָפּעראַטיווע געזעלשאַפטען אין דער פאָרם פון אַ לאַנגטערמי־ניגען קרעדיט די 100 טויז. דאָלאַר, וועלכע זע־נען מיט אַ צייט צוריק בעשטימט געווארען.

די קאָנפערענץ פון פונדיישאן האָט זיך פערצויגען אַ גאַנצע וואָך ביי דער בעפייליגונג פון ביידע פונדיישאָן־דירעקטאָרען ד"ר בערנארד קאָהן און ד"ר ל. אונגער, וועלכע האָבען פרויס־געוויזען אַ גרויסע פאַראינטערעסירונג צו דער יודישער קאָאָפּעראַטיווער בעוועגונג אין פוילען.

פון די זעלבע קרייזען מאַכט מען אויפ־מערקזאַם, אַז די סומע פון 100.000 דאָלאַר איז ביי דעם איצטיגען מצב פון די יודישע קאָאָפּע־ראַטיוען אין פוילען ווייט צו וועניג אויף צו געבען ממשות'דיגע הילף די קרעדיט־הונגעריגע אינסטיטוציעס.

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

(44

הענעך דאבשטיק איז ע'שט איצט אַהיימגעקו־מען אין זיין וואוינונג אויף מלינאַרסקא גאס, פון דער אַוואַנטורע ביים גראַנד־האָטעל, ווי אימיצער האָט אָנגעקלאַפּט אין דער טיר.

הענעך האָט געעפענט די טיר און האָט דער־זעהען אויף דער שוועל אַ טיפיש פויערל, פון די, ווילכע קומען יעדען דינסטאָג און פרייטאָג קיין ל.. ז צו פערקויפען זיינע פראָדוקטען.

— פראָשע פאנא, האָט דער פויער געזאָגט, ווי וואוינט דאָ איינער גאָלדמאַן?

הענעך'ן איז אזא נאָמען בכלל נישט געזען בעקאנט און האָט גליך געוואָלט ענטפערן, אַז אין דעם הויז וואוינט נישט אזא איינער. הענעך האָט אָבער מיט זיין נאָז דערשמעקט, אַז ביי אזא פויערל קען זיך לייכט מאַכען עפּעס אַ פערדינס־טעל און ער האָט געזאָגט:

— צי וואָס דאַרפט איהר איהם, קומיע, ער וואוינט שוין לאַנג נישטאָ.

— איך האָב איהם געזאָלט עפּעס פערקויפען, אַ שאָד, דאָס איז אַנ'עהרליכער זשידעק.

— גו, קומיע האָב נישט אזא עגמת נפש, זאָג וואָס האָסטו צו פערקויפען. איך קאָן אויך זיין אַ בעלן צו פערדינען אַ זלאָטי.

— איך זוייס, האָט דער פויער געזאָגט, אַז אויף דעם איז יעדער אַ בעלן, איך דאַרף אָבער האָבען מיין זשידעק.

— אַ גרויסער אינטערשיד דיר קומיע, יועל־כער זשידעק, אַבי דו יועסט בעקומען אין דער האַנד אַריין דיינע פאָר גילדען.

הענעך האָט זיך אַלס מעהר איבערצייגט, אַז דער פויער קען מען אָפּנאַרען און צו איהם צו־געשטאַנען, אַז דער פויער זאָל איהם פערקויפען די סחורה, וועלכע ער האָט געברענגט אין שטאָט.

נאָך אַ קורצען געשפּרעך האָט דער פויער דערויף מסכים געזען און פאָרגעלעגט הענעך'ן, אַז ער זאָל מיטנעהמען געלד און געהן מיט איהם אויף וואולטשאַנסקא גאס, וואו ער שטעהט מיט זיין פוהר סחורה.

— קום אַהער בעסער דאָ צו פאָהרען, קומאָטער.

— ביין, דאָס בשום אופן נישט, האָט זיך דער פויער געוועהרט, דאָס טו איך מעהר קיינמאָל נישט, צופיל האָט מען מיר שוין דאָ בע'גנב'עט ווי איהר ווילט, קופּיעץ, אויב איהר ווילט נישט מיר געהן וועל איך אויסזוכען מיין גאָלדמאַנען.

— איך געה שוין מיט דיר מיט, האָט הענע געזאָגט, אַנטוויענדיג זיך די וואָכענדיגע מאַרינאַרקע, אַנשטאָט דער שפּת'דיגער, וועלכע ער האָט עטראָ גען ביים גראַנד־האָטעל.

דער פויער האָט געוואַרט און דאַן זענען זיי ביידע אַוועק איבער די באַלוטער גאַסען צו דער ריכטונג פון ניי־שטאָט און דאַן אויף וואולט־שאַנסקא גאַס. הינטער זיי איז נאָכגעגאַנגען ראַלף שריט ב ייטריט און געוואַרט אויף די אַנווייזונגען פון זיין בעל־הבית. אויפ'ן וועג האָבען זיי געדעדט וועגען די וועטערען, געריטעניש, פרייזען פון תבואה א. אַז. וו. לאַנגזאַם זענען זיי צוגעקומען צום טויער אויף וואולטשאַנסקא גאַס, וואו עס האָט געוואוינט דער דעטעקטיוו טשאַרלס ערליי. נעבען טויער האָט דער פויער צוגעשטעלט אַדורכגע־לאָזען הענעך'ן און זיך אויסדרעהענדיג צו ראַלפען.

— צומאַכען דאָס טויער און אָנשטעלען אויף איהם אַ רעוואָלווער.

ראַלף איז גליך הינטער זיי אַריין אין טויער און עס האָט שנעל פערמאַכט מיט דעם שליסעל, וועל־כען ער האָט שטענדיג געהאַט אין טאַש.

— שטעהן בלייבען, הינטישע לעבער, האָט דער פלומד'שטער פויער, אַ דונער געגעבען צו הענעך'ן.

הענעך האָט זיך דערשראָקען, אַ דרעה אויסגע־געבען און געזאָלט מאַכען עפּעס אַ בעוועגונג, ווען 4 רעוואָלווערען האָבען אַ שיין געטון פאַר זיין פנים.

— איין בעיוועגונג און דו וועסט דערשאָסען, מיר מאַכען נישט קיין זויצען, דאָס איז אַ זעהר ערנסטער ענין. דאָס איז אויך נישט קיין אָנפאַל אויף דיר. געה מיט אונז מיט און דו וועסט זיך גליך אַלץ דערוויסען.

הענעך האָט אַראָפּגעלאָזען די הענד, ער האָט זיך בכלל נישט אַריינטירט, וואָס דאָ קומט פאַר און וואָס מען וויל פון איהם, ער האָט בלינד נאָכ־געפאָלגט נאָך ראַלפען, וועלכער איז אַרויפגעגאַנגען אויף די טרעפּ פון צרשטען שטאָק, מיט 2 רעוואָל־ווערען אין האַנד, דעם דאָזיגען צוג האָט געשלאָסען טשאַרל ערליי — דער פויער — אויך מיט אויס־געשטרעקטע רעוואָלווערען אין ביידע הענד. די זענען אַריין אין ביוראָ פונ'ם דעטעקטיוו.

— זעץ דיך, האָט טשאַרל בעפוילען הענעכן.

הענעך האָט זיך אָהן שום פראָטעסט אַוועקגע־זעצט אויף דעם שטוהל, וואָס איז געשטאַנען ביים שרייב־טיש.

— די הענד לעג אַוועק אויפ'ן טיש, האָט דער דעטעקטיוו בעפעהלעריש געזאָגט.

הענעך האָט געפאָלגט.

ערליי האָט אַוועקגעלייגט די רעוואָלווערען אויפ'ן טיש און זיך געזעצט פונקט אַקעגנאיבער הענעך'ן, כדי ער זאָל איהם קענען גוט אָבסער־ווירען. ראַלף איז געשטאַנען אָן אַ זייט, מיט ביידע רעוואָלווערען אין הענד.

ס'איז שוין געווען פאַר זונען־אונטערגאַנג. אין צימער איז שוין געווען האַלב־טונקעל, אין גאַס איז געווען שטיל און קיין אין טאָן האָט זיך נישט אַדורכגעריסען דורך די פערמאַכטע פענס־טער.

הענעך האָט זיך איצט אויף אַנ'אמתיען הער שראָקען. ער, דער „שטאַרקער" ווי מ'האָט איהם גערופען „הענעך צוואַניאַק", האָט איצט אָנגע־הויבען מורא צו בעקומען אַליין נישט וויסענדיג פאַרוואָס און פאַר וועמען.

— איך בין אַ דעטעקטיוו, האָט טשאַרל אי־איבערגעריסען די שטילקייט און האָב דיך אַהער געגאַרט, כדי פון דיר זיך צו דערוויסען אַ גע־וויסען ענין. כדי הענעך'ן צו איבערצייגען, אַז ער איז ווירקליך אַהער פערגאַרט געווארען, האָט דער דעטעקטיוו אַראָפּגענומען פון זיך דעם פערוק, די וואָנסעס, די פויערישע מלבושים און געבליבען אַ גאַנץ אַנדערער מענש.

(פאַרטזעצונג קומט).

מעבעל

שלאף-צימער, עס-צימער, קינדער-צימער, קאמפלעטע איינריכטונגען, ווי אויך **איינצעלנע שטיק**

אין אַ גרויסען אויסוואַהל צו ביליגע פרייזען צו בעקומען בי (פריהער ראזנבלאט)

עפשטיין, נארוטאוויטשא 18.

קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און זיימערע טעג!

פרעכטיגער דאפעל-פראגראם!

אויפ'ן פערלאנג פון ג' פובליקום ווערט בעניצט די פראכטפולע סענסאציאנעלע סאלאן-דראמע

שמוציג געלד

אין דער הויפטראלע: ANNA MAY WONG

די ליבע אין עקספרעס-צוג

אין דער הויפטראלע: MARY PREVOST

אכטונג, זומער-סעזאן! אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 5.30 נאכם. שבת, זונטאג 3 א זייגער בייטאג

דעל זאל ווערט מעכאניש וועגטילירט

יעדער איינציגער האמזיך אי- בערציינט, **מעבעל** אז פאר

דיזוגנצס, פעלצען, נייה-משטיינען, גארדערעבען אז"וו

צאהלט די הערכסטע פרייזען

א. ווייליצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפון 00-191.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געגוטצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

PROSZEK OD BÓLU GŁOWY DLA DOROSŁYCH

„KOWALSKINA"

USUWA NAJSILNIEJSZE BÓLE GŁOWY

A.K.

FABRYKA CHEMICZNO-FARMACEUTYCZNA „AP. KOWALSKI" WARSZAWA.

אלערלי

וואנעס

— ווי אויך —

קינדער-וואנעס

בעקומט איהר נור איז דער בלעכעריי-ווערקשטעל

„ZGODA"

לאדז, צעגעלניאנא 2, טעל. 51-134 (עק פעטריק.)

בעמ.: וואנעס ווערען אויך אויסגעבארגט אויף זומער-וואוינונגען

א גוט-איינגעריכטעט געשעפט

מיט אַ מעכאנישער ווערקשטעל

צו פערקויפען

פאר 1500 דאלאר אין אמעריקע שטאט. אדרעס אינטער "A. B. C." אין אדם. פון דער צייטונג.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטן. אין מענער-שוועכע אפטיילונג פון בלוט אין אויסלאס אויף סיפיליס אין טריפער. קאנסיליאומס מיט ספעציאליסטען פון אנדערע אנישע אין נערוועז-קראנקהייטען.

קוואַרץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-מאַסינעס ראנטגען.

-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונדס. --

פון 11 ביז 12 ביי טאג אין פון 2 ביז 3 נאכם. נעמט-אין אַ פרוי-דאקטאר נור קינדער אין פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווערטע-צימער פאר פרויען. —

וויזים נ ז ל.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

רעבטגעז-אינסטיטוט

אין ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט

גערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאלדשטיין-פאלאס אויגען-קראנקה. פון 1-2

ד"ר ווייגבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1-2 און פון 6-7

ד"ר יוסטמאן נערוועז-קראנקה. פון 12-2

ד"ר סטופעל רענטגען פון 12-2 און 4-6

ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורט-הילף פון 1-11½

ד"ר סאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5-6

ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן-קר פון 10-11, 2-3 און פון 6-7

ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11-12 און פון 4-5

ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1-2

נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9-1

א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3-7

צאהן-פלומבירונגען, בעלעכטונגען, קרעצען, מאסען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפנט נעווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — הייליגונג פון הויט-קראנקהייטן פון קאָ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קורצ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזציע

אלע מעגליכע אנאליזען.

אימפונגען נעמען שטראלך (שקרלעטין).

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאג.

וויזיטען איז שטאט.

„SANATO"

ביורגיש-ווענערין-אנשטאלט

אגראדאוואַ 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-ווענערין-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייזלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויסזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאוו

כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. סאנטאר

עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש

עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

Dr. Z. Rakowski

פאר אויערען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפון 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אין אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 3—5

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארם.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

אנ'ארט צו שלאפען

פאר 3 הערן אדער פריילייגס. פולנאצנא 4, רעכטער אייגאנג, 4-טער שטאק, אינאוולאצקי

אנ'ארט צו שלאפען

פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט, איז אָפּצוגעבען.

צו ערפאהרען

פיעטריקאווער 33, אין 2-טען הויף, פארטער.

אנ'ארט צו שלאפען

פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט, איז אָפּצוגעבען.

14 פאמארסקא 14

אויפן הויף, 2.שט. לעסקי.

אייך

יעדען קוואנטום

צו ביליגע פרייזען

ליפערט

Południowa 22

טעל. 26-191 און 48-190

DR. MED.

Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 6 ביז 8.30, אָוו זונטאג פון 9 ביז 12 נאכמיט.

פיעטריקאווער 10

נעמט אן אין לעטשניצע סאניטאס Śródmiejska 8 פון 12-30 ביז 1-30 נאכמ.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג-אכושער

זגערזשער 11

טעלעפון 72-134

נעמט אן פון 2-3 נאכמ. און פון 7½-9 אָוונד.

זיכערע הילף און אַ רפואה

אהן אַ אפעראציע, אן בלום, אהן אַ מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויטערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, הייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס שוי ווי אַ מענשען-קאָפּ, אדער אזוי ווי אַ וושטער-קען און עס פעלט אריין אין דעם בוים און דער קראנקער אין אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדזיג און שפרעלזיך. ספעציעל גוטע הילף בשכדאשען אויסגעצייכנט נאט דורך גרויסע פרעפעסאָרען מיט מיינע בעשטאנדלונג און פון דייטשען פרעפעסאָר דשקמער ברשכורשטיינג בעזונטיגען זיכער דעם שמערסען און נעפעהרליכקייטען ברוך. אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל-גערסעטען און אפארשען פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס ספעציעלע אנגלשכען אין די שיך. קונסטליכע גומעטע פיס און הענד, גומעטע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגס פון 9 ביז 1 נאכמיטאג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד.

אָרטאָפעדישע אנשטאלט

Specjalist J. RAPAPORT Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעסטערקונג: דאס פערזעגליכע עריינען פון די קראנקע איז אונ-בערגעס נויטיג, דיזלעכען האבען אויסגעשטעלט פעלבענדע אזנזיערי-מעסס-פראפעסאָרען: פרייפ. ד"ר בארנטש, פראָפ. דר. י. מא-ריישלער, פראָפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערונג פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן דיר. י. רא-פאפארט. ספעצ. פאר ברוך, וועלכער נעמט אן אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 טעל 22-177 פראגט פארם פאר זיין געוויסענהאפטען פערלעגען מיר אַ גמע-נעם מיל-באנדאזש לויט זיין מעריטעם האב געלוטען אויף ברוך 20 יאהר און אַ דאנק איהם בין איך הייגט נעראטהעט שוי, אז כ'קען איהם יעדען אנבייטען הטם עמפעהלען.

Dr. BERGHOF Arzt.

8-ונג, לעטניקעס!

אנשטאט זיך באַרגען אַ בעט אויף אפנוי-געלד

פערזעהט אייך בעסער פאר'ן זעלבען געלד

מיט אנ'עכט פאטענטירט בעט מיט אַ מאטראַץ

Palma-Patent

PALMA-PATENT

וואס איז אלעמען בעקאנט מיט זיין פראקטישקייט, דויערהאפטיגקייט

און עסטעטישקייט מיט אַ גאראנטיע אויף 3 יאהר.

אויף לאנגער שטעטס אַ גרויסער אויסוואהל לעזשאקעס, פעלד-בעטלעך, פעלד-בענקלעך — ווי אויך — **מאטראצעס** געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע קאזעטקעס, טאפפשאנעס, מעטער-מאסען

רעיזעלע בעהאנדלונג! פאבריקס-פרייזען זעמטליכע רעפעראטורען;

הויס לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 85-131 דעטייל

Dr. med. M. Rosenthal

ספעציאליסט פאר שקושעריע און פרויען-קראנקה.

11-go Listopada 19 (קאנסטאנטינער)

telefon 223-34 טעלעפ.

נעהמט אן אין דער הייס פון 4 ביז 7 אָוונד און לעטש-ניצע „מאטש" ליטשאוטסקיעגא 1 (שלעקסנדערער-נשם) פון 1—2 נאכמיטאג.

DR. MED.

L. Pikielny

אורראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נידען, בלאז און אירען-קראנקה

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4—7 אָוונד.

Dr. med. H. LUBICZ

ס. פאר הויט, ווענעריש און געשלעכטס-קראנק. **צענעלניאנא 7** (פריהער 43), טעל. 142-13

עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8, זונטאג און יו"ט 9—1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med. J. Lubicz

כירורג-אָרטאָפעד

האט זיך איבערגעצויגען פון גראנסקא 28 אויף **פאלודניאוואַ 9**, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

איינענע פראצאוניע פון זעמטליכע אָרטאָפעדישע שטשטען, הויז: וקלטדקעס אויף פלאסטרען, קינסטליכע הענד און פיס, גארמעטען א. ו. ו.

נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.